

Araştırma Makalesi

İngiliz Yoksul Yasalarına Giriş: 1349-1531 Dönemi: Bir Çocuk Esirgeme Perspektifi

Introduction To English Poor Laws: 1349-1531 Period A Child Welfare Perspective

<p>Kadir GÜNDÜZ Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Rehberlik ve Psikolojik Danışma Bilim Dalı Doktora Öğrencisi, kadir.gunduz@gmail.com https://orcid.org/0000-0002-4571-896X</p>	<p>İbrahim KISAÇ Prof. Dr., Pamukkale Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi Psikoloji Bölümü, Sosyal Psikoloji Anabilim Dalı, ikisac@pau.edu.tr https://orcid.org/0000-0003-4261-1769</p>	
Makale Gönderme Tarihi 07.04.2021	Revizyon Tarihi 26.04.2021	Kabul Tarihi 01.05.2021

Öz

Bu araştırmada, İngiliz Yoksul Yasalarına kaynaklık eden toplumsal ve sosyo-kültürel arka plan, zamanın şartları ve felsefesi çalışıldı. 1349-1531 arası yoksul yasaları, yoksullar ve çocuklar açısından eleştirel bir gözle incelendi. Doküman analizi kullanılan bu araştırmada, amaçlı örnekleme ulaşılan veriler ve bulgular, içerik ve söylem analizleriyle yorumlanarak tanıtıldı. Çoğu, iş, çalışma, ücret ve seyahat konularından oluşan yoksul yasaları, ilk veba salgını sonrası belirginleşen sosyo-ekonomik krize cevaben çıkarılan 1349 İşçilik Kararnamesi ile başlar ve altı asırlık bir süreçle, bütün yoksul yasalarını iptal 1948-Sosyal Yardım Sisteminin ilan edilmesine kadar devam eder. Üç evrede incelenebilen sürecin ilk evresini 1349-1531 dönemi yasalar oluşturur. Yoksulu aşağılayan ve kınayan, onu kurnalsız, sorumsuz, dilenci, serseri, kamu düşmanı ilan eden ve şiddetli bir şekilde cezalandıran ilk dönem yasaları, yoksulların ve yoksul çocukların aleyhine çıkarılmış yasalar mevzuatıdır. En fazla çocukları mağdur eden yasalar, yoksula yardım etmez, edilmesini de yasaklar. Sosyal anlamda reddedilerek ve aşağılanarak yapılan yardım uygulamaları arasında, yoksul yasalarının tüm sürecinde şunlar da vardır: Beş-altı yaşındakiler de dahil, çocuklar, yardım alan anne-baba, dede ve ninelerinden sorumlu tutularak, onların masraflarını çıkarmak için ailelerinden alınıp, madenler de dahil işyerlerine kiralanırlar. Bazı yoksullar, gönüllü köle statüsü ile, bugünkü ABD'ye gönderilir. Nameşhur çalışma evlerinin %50'sini yoksul çocuklar oluşturur. Çocuk esirgeme bağlamında 150 bin kadar yoksul çocuk, usulsüz bir biçimde, evlatlık olarak yurt dışına gönderilir. İlk dönem sonrası yoksul yasalarının da benzer bir şekilde yoksullar ve çocuklar açısından çalışılması önerilir.

Anahtar Kelimeler: İngiliz Yoksul Yasaları, Çocuk Esirgeme, Sosyal Hizmetler,

Abstract

This study examines the conditions, philosophies, socio-political and cultural context of English Poor Laws, and takes a critical look at the laws between 1349 and 1531. The study employs document analysis and purposeful sampling, interprets the data and findings by utilizing context and discourse analyses. Most of the poor laws are about prohibitions and restrictions on travel, labor, employment, and wages. They restrict

Önerilen Atıf /Suggested Citation

Gündüz, K., Kıskaç, İ., 2021, İngiliz Yoksul Yasalarına Giriş: 1349-1531 Dönemi: Bir Çocuk Esirgeme Perspektifi, Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi, 56(2), 781-805

wages and movements of poor, and the vocational education of their children. The first poor law of 1349-Statute of Labourers has been legislated as a response to the rapid demographic decline and socio-economic crisis caused by the pandemic in 1348. Lasting six hundred years, the Poor Law System has been abolished by the National Assistance Act in 1948. The poor laws condemn poor, treat them as irresponsible, idle vagabond, beggar, and enemy of the public, and punish them severely. The laws do not help poor with dignity, on the contrary, prohibit helping poor and victimize them. When help is available, here are some of the practices: Children, even five-six-year-old ones, are removed from their families, leased to businesses including mines for work so that the public expenses made for their grandparents and parents are covered. Some poor are sent to today's USA as indentured servants with no pay. Close to 150 thousand poor children are sent overseas in the name of child protection. Poor children make up 50% of infamous workhouses. It is suggested that post-1531 poor laws are studied with similar critical lenses too.

Keywords: *English Poor Laws, Child Welfare, Social Services*

Bu yasa, veba salgını sonrası, tembellik edip aşırı ücret almadan çalışmayanların (yoksul işçi, köylü ve meslek erbabının) kötülüklerine karşı çıkarılmaktadır. Kral'ın buyurduğu doğrultuda, beş, altı yıl öncesi ücret ve ödemeler ne idiyse, ondan daha fazla istemeden, kadın, erkek her hizmetli (yoksul) çalışmak zorundadır. Aksine davrananlar için hapis cezası ile beraber, vücutlarına fiziki ceza da uygulanacaktır - 1351 İşçilik Yasası (Great Britain & Pickering, 1762a, p.31; The Statute of Labourers, 1351, p.1).

Önceki yoksul yasaları, yoksulların esenliklerini ve bakımlarını sağlamak için değil, evsiz-barksız kalmış olmalarından dolayı onları cezalandırmak içindi (Nolan, 1805, p.7).

Michael Nolan (1787-1827), Parlemoto üyesi, 1822-Yoksul Yasası Reformu'nun yazarı.

İngiliz Yoksul Yasaları büyük ölçüde, süresi dolan tarımsal kölelik sistemini muhafaza etme girişimiydi (Senior, 1868, p.134).

Nassau W. Senior (1790-1864), Yoksul Yasaları Kraliyet İnceleme Komisyon üyesi, 1834-Yoksul Yasası yazarı.

Giriş

Sosyal hizmetler ve çocuk esirgeme tarihçesini İngiliz Yoksul Yasaları ile başlatmak itiraza açık bir önermedir. Buna rağmen İngiliz Yoksul Yasalarını en eski ve en yaygın sosyal hizmetler örneği olarak kabul edip süreci 1601 Elizabeth yasasıyla başlatan yazarlar da çoktur (Spicker, 2021; Wattenberg, 2000; Yerli, 2020). Hem çocuklar toplum nüfusunun üçte biri veya yarısıdır hem de genelde çocuk esirgeme faaliyetleri, sosyal hizmetlerin de tabi bir parçasıdır. Bu sebeple yoksulla ilgili hukuki düzenlemeler, çocuklar açısından da değerlendirilir. Üstelik yoksulluk, çocukların çocuk esirgeme kapsamına alınmalarındaki en büyük tek faktördür (ÇHGM, 2020; Kahn, 2018; Şenocak, 2005). Bu arada, İngiliz Yoksul Yasalarında çocuklarla ilgili düzenlemeler de vardır ve hatta bazı yasalar doğrudan çocuklarla ilgili olarak çıkarılmıştır (Hulonca, 2016; Leonard, 1900). Belki bu sebeple olsa gerek ve yine itiraza çok açık bir teklif olmasına rağmen, 1601 İngiliz Yoksul Yasasına ilk sistemli çocuk esirgeme çalışmaları olarak da referans yapılır (Akyüz, 2008; Wattenberg, 2000; Yerli, 2020). İleri sürülen gerekçeler ise 1601'den başlayarak hizmetlerin, kurumlaşmış, yasallaşmış ve sistematik olduğu iddialarıdır (Akyüz, 2008; Wattenberg, 2000). Bu makale yazarlarının bu gerekçeler hakkında ciddi çekinceleri vardır.

Her halükarda bazılarınca sosyal hizmetler ve çocuk esirgeme tarihçesinin başlangıcı, yapıtaşı veya dönüm noktası (Akyüz, 2008; Nicholls, 1854; Wattenberg, 2000) kabul edilen İngiliz Yoksul Yasaları ile ilgili çalışmalar, Türkiye literatüründe sınırlıdır. Alanla ilgili ilk görünen çalışmada Arıcı (1986), yoksul yasaları sürecini bitiren Baveridge Planı'nı değerlendirir. Daha kapsamlı yazan diğer ilkler Güngör ve Özuğurlu (1997) ve ardından Kovancı (2003a ve 2003b), yasaları daha çok, sosyal politika ve sosyal devlet ekseninde işlerler. Konuyu Gül (2000), sosyal güvenlik kavramı ve tarihi; Yaman (2007), kamu ve sosyal koruma hukuku; Kaya (2009) ise yoksula sosyal yardım modeli açılarından incelerler. Yoksul Yasalarını sosyal güvenlik kavramı ve politikasının nüvesi olarak gören Akyüz (2008), onları Almanya Bismarckyan sosyal güvenlik örneği ile karşılaştırır ve her ikisini de günümüz sosyal güvenlik anlayışı açısından analiz eder. Yerli (2020), sosyo-politik ve ekonomik arka planlarıyla Yoksul Yasalarının, modern dünyayı bugünkü sosyal devlet anlayışına ulaştırdıkları sonucuna ulaşır. Bu makale için Türkiye literatürüne taramasında, yoksul yasalarını çocuk esirgeme açısından inceleyen çalışmalar görülmemiştir.

Bu çalışmanın amacı İngiliz Yoksul Yasalarının sosyo-kültürel arka planını anlamak ve onları çocuk esirgeme açısından değerlendirmektir. Bu bakımdan bu çalışma, Türkiye literatüründe bir ilki temsil eder. Yasalar, onları doğuran şartlar, şartlara verilen cevaplara kılavuzluk eden felsefeler ve ortaya çıkan uygulamalarla beraber incelenir. İngiliz Yoksul Yasaları'nın bütün sürecini detayları ile beraber incelemek bir makalede mümkün olamayacağı için de bu çalışma, 1349-1531 dönemiyle sınırlı tutulmuştur.

Yöntem

Bu çalışmada alan taraması şeklinde nitel bir metod benimsendi. İngiliz Yoksul Yasaları çerçevesindeki gelişme, anlayış ve uygulama bilgileri, onların felsefi, siyasi ve kültürel arka planları ile birlikte toplanmış, tanıtılmış ve analiz edilmiştir. Bu çalışma, literatür taraması, gözlem ve tecrübelerle dayanarak tarihi bir olguyu, göreceli ve öznel bir şekilde aktardığı için betimleyicidir. Betimlenen olguları anlamlandırmaya çalıştığı için de yorumlayıcıdır. Böylece, alan taraması, doküman analizi, betimsel, içerik ve söylem analizi vb. nitel veri toplama yöntem ve tekniklerini de kullanan bu çalışma nitel bir çalışmadır (Baltacı, 2019; Bowen, 2009; Flick, 2009; Glaser & Strauss, 2006). Öte yandan birçok yazar, doküman incelemesini sadece araştırma yöntemleri için iyi bir teknik değil, onun ötesinde, onu, kendi başına önemli bir araştırma aracı olarak da kabul eder (Bowen, 2009; Flick, 2009; Glaser & Strauss, 2006; Patton, 2002). Bu çalışmada 'amaçlı örneklem'le çalışılmıştır. Yazarların görüş birliğine vardığı üzere, doküman analizi ile beraber betimsel ve içerik analizinin de kullanıldığı nitel bir çalışmada amaçlı örneklem kullanılır (Flick, 2009; Koç, 2017; Patton, 2002). Nitel çalışmalarda yorumlama, doküman analizinin bir parçasıdır (Bowen, 2009; Glaser & Strauss, 2006;). Bu sebeple, veri toplama ile onun yorumlanması beraber yürütüldü. Çalışma boyunca ortaya çıkan araştırma sorularının cevaplanması, toplanan bilgilerin organize edilip sınıflanması, onlardan anlam çıkarılması sürecinde başvurulan tekniklerden biri de içerik analizidir. Doküman analizi ve betimsel analizle başlayıp, içerik analizi ile devam eden süreçte, bu makalenin araştırmacıları, o zamanların sosyal gerçekliğini ve o dönem aktörlerinin eylemlerine yön veren dünya görüşlerini de anlamaya çalıştılar. Buna izin veren model de söylem analizidir (Ruiz, 2009). Bu paralelde, bu çalışmada araştırmacılar, bulgularını sürekli özetleyerek ve yorumlayarak sunmuşlardır.

Bulgular

Bulgular, okuma kolaylığına ve geri referanslara izin vermesi için maddeler halinde sunulmuştur.

1. İngiliz Yoksul Yasaları Üç Evrede İncelenebilir.

İngiliz Yoksul yasaları, 1349-51 mevzuatı ile başlar ve altı yüzyıllık bir süreçle 1948'de son bulur.

(I) İlk evre, yoksulların hedef alınıp kendilerine karşı özel yasaların çıkarıldığı; onların kualsız, dilenci, serseri ilan edildiği ve şiddetli bir şekilde cezalandırıldığı 1349-1531 arası dönemdir. Bu dönem yasalarının hepsi yoksulun aleyhinedir. Devlet, yoksula yardım etmez, edilmesini de yasaklar (The Ordinance of Labourers, 1349; The Statute of Labourers, 1351). Emeğinin karşılığında piyasaya uygun ücret veya mukabili et, süt, sudan başka bir içecek; aile üyeleri için renkli elbise istemek, yoksula yasaktır. Yoksulun, işverene, 'senin için çalışmıyorum' demesi; iş aramaya başka bir beldeye gitmesi; balık tutması ve avlanması yasaktır (Great Britain & Pickering, 1762a; Webb & Webb, 1927). On-iki yaşından önce başka bir meslek için eğitilmeleri yasak olan çocukların (7 Henry-IV c.17., 1405), köyü 12 yaşından sonra da terk etmesi yasaktır (12 Richard-II c.5., 1388). Özetle bu evre, yoksul ve hatta çocuk düşmanı yasalar dönemidir.

(II) İkinci evre, yoksula yardımın 1531-36 yasaları ile beraber bir kamu sorumluluğu olarak algılanması ile başlar ve 1834 Victoria Yoksul Yasasına kadar devam eder. Yoksula yardım, 1597-1601 yasama diline bir toplum sorumluluğu olarak girer ama o hala "kamu düşmanı" olarak kabul edilir (1 Edward-VI c.3., 1547), cezalandırılır ve dilendirilir. Bu dönem uygulamalarından biri, 5-6 yaşındakiler de dahil çocukların yardım alan ana-baba, dede ve ninelerinden sorumlu tutulmaları, onların masraflarını çıkarmak için ailelerinden alınıp, madenler de dahil işyerlerine kiralanıp çalıştırılmalarıdır (An Act for the Relief of the Poor, 1601; Nicholls, 1854; Quigley 1997;

Trattner, 1999; Webb & Webb, 1927). Bir diğer uygulama da suçlularla beraber yoksulların da gönüllü köle statüsü ile, iş gücüne çok ihtiyaç duyulan yeni dünyaya, bugünkü ABD'ye gönderilmesidir (Cliveden, 2020; Grubb, 1985; Zug, 2016). Daha sonra 1700'lerin başında hâkimler, yoksullara ve suçlulara, ABD'ye gönderilme cezasını açıktan veriyorlardı (Quigley 1997). Devletin sınırlı sorumluluğu olarak ama baskıcı düzenlemelerden hiç bir taviz verilmeden yerine getirilen yoksula yardım, ihtiyacı olana, 'en asgari yardım' esası ile, sosyal olarak reddedilerek ve aşağılanarak yapılırdı (Rheinauer, 1995).

(III) Üçüncü evre, 1834'de reform adına ortaya çıkan ama uygulamalarıyla öncekilerden daha acımasız 'Yoksula Yardım Yasasında Değişiklik' ile başlar (The Poor Law Amendment Act, 1834). Dönemin temel felsefesi, öncekiler gibi fakirliği suç kabul eder, tembellikle eş tutar, yardımı da aşağılayarak yapar (Hall, 2013; Kohli, 2003; Rheinauer, 1995). Çocuk esirgeme açısından dönemin en önemli özelliği, nameşhur çalışma evlerinin çocuklarla eş anlamlı hale gelmesidir. “O dönem nüfus sayımları, çalışma evlerindeki çocuk sayısını devamlı olarak %45-50 civarında gösteriyordu” (Sumbler, 2016, p.101). Dönemin nameşhur başka bir uygulaması da 1850-1970 arasında, 150 bin kadar çocuğun, çocuk esirgeme bağlamında yurt dışına usulsüz gönderilmesidir. İngiltere'de, elliden daha fazla sivil ve dini örgüt marifetiyle, çoğu Kanada'ya olmak üzere, Bermuda, Barbados, Zimbabve, Yeni Zelanda ve Avustralya'ya gönderilen çocuklar, tarihe 'Ev Çocukları' (Home Children) olarak geçti (Barnardo's, 2020; BHCARA, 2020; Kohli, 2003). Bu evre, yoksul yasaları sistemini iptal ederek devreye giren yeni bir sosyal yardım sisteminin yasalaşmasına kadar devam eder (National Assistance Act, 1948).

2. Yoksul yasaları Altı yüz (600) Yıllık bir Süreçtir.

İngiliz Yoksul Yasaları tek bir yasadan ibaret değildir. Zamanının İngiltere Parlamento üyesi ve 1822-Yoksul Yasası yazarı Nolan (1805), Yoksul Yasaları Kraliyet İnceleme Komisyon üyesi ve 1834-Yoksul Yasası yazarlarından Senior (1868), aynı komisyonun genel sekreteri Nicholls (1854), hepsi, yoksul yasalarının tarihi seyrini 1349'la başlatırlar. Onlar gibi diğer birçok yazar da 1349'ta kararname olarak çıkarılan ve sonra gözden geçirilerek 1351'de meclis onayından geçen “İşçilik Yasası”nı, İngiliz Yoksul Yasalarının başlangıcı kabul ederler (Burn, 1764; Cunningham, 1890; Greenough, 1909; Kovancı, 2003b; Yerli, 2020). Zamanla çok değişikliklere uğrayan ve 1948'de iptal edilene kadar altı asır yürürlükte kalan İngiliz Yoksul Yasalarının en meşhur olan ikisi şunlardır (Boyer, 2002; Fishman, 2007; The Editors of Encyclopaedia Britannica, 2020b):

- (1) Aslen bir çalışma yasası olan ve İngiltere çalışma mevzuatının yarısını oluşturan (Polanyi, 2001) ilki, “Elizabeth Yoksul Yasası” adıyla meşhurdur. Bu yasanın aslı "1597-Yoksula Yardım Yasası" idi (The Act for the Relief of the Poor, 1597). Yasa, “yardım hak eden yoksul” ve “yardım hak etmeyen yoksul” tanımlamaları da eklenerek 1601'de tekrarlandığında (Webb & Webb, 1927), “1601-Yoksula Yardım Yasası” şeklinde aynı adı muhafaza etti (An Act for the Relief of the Poor, 1601).
- (2) Diğer meşhur ama daha sert ve acımasız olan “Victoria Yoksul Yasası”nın resmi adı, “Yoksul Yasasında Değişiklik Yasası”dır (The Poor Law Amendment Act, 1834).

Başlangıcından sonuna kadar (1349-1948) söz konusu yasaların mantık, dil ve mekanizmasında felsefi ve ideolojik çok manidar bir değişiklik olmamasına rağmen, literatürde 1601 yasasına genellikle “eski yasa”, 1834 yasasına da “yeni yasa” olarak atıf yapılır. Blaug (1963), böyle bir ayırımın hiç bir nicel ve nitel temeli olmadığını ve 1834 yasasına yeni demenin bir efsaneden ibaret olduğunu söyler. “Yeni bir şey değildi. Reformu, on-altıncı yüzyıl geleneksel tavrı ve ‘inatçı dilenci’ diliyle gerekçelendirdiler” (Henriques, 1968, p.369). Yoksul Yasalarını 1536'dan başlatan Boyer (2002), 1601'deki de dâhil, 1536 sonrasında 60-70 yıl içinde çıkan yoksul yasalarının, 1834 Yoksul Yasası'na temel oluşturduğunu söyler. 1349-51 mevzuatı, emeklerinden başka çok az şeye sahip olan yoksul emekçilerle, toprak ağaları ve yönetici elitleri karşı karşıya getiren bir sosyal yapı yarattı ve bu ruhun etkisi 19uncu yüzyıla kadar devam etti (Plucknett; 2010; Putnam;1908). 1351 İşçilik Yasası'nın (The Statute of Labourers, 1351) ancak 1863'de iptal edilmiş olması (An Act for the Revision of the Statute Law, 1863; Rickards, 1863), yeni denilen

1834 Yoksul Yasasının arka planı hakkında da fikir verir. 1832 komisyon üyeleri, raporlarının gizemini arttırabilmek ve 1834 Yasasına yönelik tekliflerini daha kıymetli gösterebilmek için suni bir ‘yeni’ bağlamı oluşturdular ama ortada yeni olan bir şey yoktu.

3. Yoksul Yasaları İngiltere’ye Hastır. Yardımda Kıta Avrupa’sından Daha İyi Değildir.

Yoksul politikalarında da yoksula yardım miktarında da İngiltere’yi kıta Avrupa’sından daha iyi yapmayan Yoksul Yasalarının kendine has özelliklerinden bazıları şunlardır: İş, ücret ve ceza yasaları ile yoksulu kontrol altında tutmak; muhtaçları “hak eden” veya “hak etmeyen” kategorilerine ayırmak; şahısların yoksullara yardım etmesini yasaklamak; sonra da maddi gücü olanları (resmi kanallarla) hayır yapmaya mecbur etmek; yüzyıllar boyunca konuyla ilgili yasa çıkarmak gibi. Onları ortaya çıkaran şartlar ve daha çok felsefesi, dili, süreci, vb. çok çeşitli sebeplerle, yoksul yasalarının bizzat kendileri, İngiltere’ye has bir tecrübedir. Yoksul yasalarına bakılıp da hüküm verildiğinde, İngiltere gayet istisnai bir ülkedir ve diğer hiç bir ülkenin böyle bir deneyimi olmamıştır (Knight, 1860; Spicker, 2021). Townsend (1786) de aynı görüştedir: “*Yeryüzünde başka bir krallık tarafından benimsenmedi*” (p.1).

Cartwright’ın (1972) gözlemlerine göre kara veba sonrası kıta Avrupa’sı feodalizmi bir dört yüzyıl daha ayakta iken, İngiltere’de 150 yıl içinde eski formatını hemen tamamen kaybetti. Yazar, diğer sebeplerin yanında, aslen bunun temelinde, işçiliği ve ücretleri kontrol altında tutmaya yönelik İngiltere’ye has yoksul yasalarının yattığını söyler. Bu arada, yoksullara bakma görevini kilisenin elinden alma işi kıta Avrupa’sında da başarıyla tamamlandı ama Webb & Webb’e (1927) göre onlar bunu kiliseyi dağıtmadan başardılar. Bu sebeple, yoksula yardım konusunda kilise ile rekabet edilmesi ve hatta kiliseyi devletleştirmek te İngiltere’ye has diğer bir olgudur.

Kovancı (2003b) da tekdüzelik açısından İngiliz Yoksul Yasalarının ve uygulamalarının diğer birçok Batı Avrupa ülkelerinden ayrı olduğunu, mesela benzer şartlara rağmen Fransa’da ulusal düzeyde bir yoksul yasasının var olmadığını söyler. Şartların benzer ama uygulamaların farklı olduğunu teyit eden De Schweinitz’e (1975) göre, İngiltere talihsiz ve başarısız yoksulluk yasaları ile boğuşurken, Hamburg ve Münih’te, hem yöneticileri hem de hizmet verilen yoksulları memnun ve tatmin edecek sistemler geliştirilebilmişti. Lindert’in (1998) araştırması da bundan farklı değildir. Ona göre, diğer Avrupa ülkeleri ile kıyaslandığında, kişi başına yapılan yardım miktarı ve yoksula yapılan toplam miktarın milli hasıladaki payı üzerinden İngiltere, çok kısa bir dönem hariç, genel anlamda, diğer Avrupa devletlerinden manidar bir şekilde farklı değildir. Şartların ve yardımların benzerliğine rağmen diğer Avrupa ülkeleri, “Yoksul Yasaları” süreci yaşamamıştır.

Öte yandan, mesela, yoksula yardım ve dilencilerle mücadele konusunda mahalli idarelerle düzenlemeye gidilmesi, Fransa, Almanya, İskoçya ve İngiltere’de benzer zamanlarda gelişti (Ashley, 1893). Yani problem İngiltere’ye has değildi ama emeği kontrol altında tutmak, emekçiyi cezalandırmak ve ücretleri dondurma şeklindeki çözüm yolları, İngiltere’ye has kaldı.

4. Yoksula Yardım Yasası Olarak Başlamadı, Yoksula Yardım Hüviyeti de Kazanamadı.

Emeği kontrol için işçilik yasaları olarak başlayan ve 1948 İngiltere’sinde ihtiyaç sahiplerine bir hak olarak düzenlenen sosyal yardımlarla son bulan yoksul yasaları, yoksullara has olumlu bir hüviyete girmeden tarihe gömüldü. Yoksul yasaları, içinde yoksula yardımdan başka her şeyin bulunduğu genel bir kavramdır. Yasaların ve uygulamaların çocuklarla da birebir ilişkisi vardır.

a) Yoksul yasaları, daha çok iş, işçilik, ücret, seyahat kısıtlaması konularındaki düzenlemelerdir ve emekçinin nerde olması veya olmaması gerektiğini emreder. Bazen de yoksula dolaylı bir atıf yapar. Mesela, içinde yoksul kelimesi bile geçmeyen 1349 Kararnamesi, esaretten kaçıp ücretle çalışabileceği bir iş için bulunduğu yeri terk eden yoksula “*efendisine çalışmak yerine dilenen, topluma zararlı, kötü niyetli tembel*” (The Ordinance of Labourers, 1349, p.1) der. 1351 İşçilik Yasası ise dilenciden ve yoksuldan bahsetmez (De Schweinitz, 1975; The Statute of Labourers, 1351). Sosyal hizmet ve çalışma yasalarının el ele olması, sosyal yardımların çalışmayanlara ve çalıştığı halde yeteri kadar kazanamayanlara yapılmasındandır. İşgücü, ücret, yoksulluk, evsizlik ve hayırseverlik konularının yasalara tamamen entegre olmasının sebebi de budur (Rubin, 2005).

“Orta çağda iş ve yoksulluk ayrılmaz bir şekilde birbirine bağlıydı” diyen Kahl (2005, p.95) ile beraber, Polanyi (2001), Rubin (2005) vb. bir çok yazara göre, yoksul yasaları çalışma yasalarıdır.

b) Doğrudan dilencilerle, dilencilikle, evsiz veya sabit bir yerde durmayanlarla ilgili yasalar hep yoksul yasaları kategorisindedirler. Dilenmek ve evsiz kalmak, çoğu zaman yoksulluk işaretidir. Bu sebeple evsiz ve/veya dilenciler için çıkarılan bir yasa, ister çalışma yasası, ister sosyal hizmet yasası ve isterse suç yasası olarak çıkmış olsun, her halükarda yoksul yasaları kategorisindedir.

c) Sadece yoksula yardım bağlamında çıkmamış olsa bile içeriğinde doğrudan veya dolaylı olarak, yoksula yardımı meneden, bazen izin veren ve hatta daha sonraları emreden ve nasıl yardım edileceğini düzenleyen yasalar da elbette ki haklı bir şekilde yoksul yasaları kategorisine girerler.

5. İngiliz Yoksul Yasalarının En Büyük Mağdurları Çocuklardır.

(a) Yasalarda hedef alınan yoksulların başlarına gelen olaylar, muhatap oldukları uygulamalar ve cezalar, çocukların geleceğini etkiler. Köyünün dışında seyahat ederken yakalanan ve ana-babası ile beraber cezaevine konan çocuk, yasa diliyle, “ibreti alem için” kasabanın ortasında belden yukarı çıplak, kan gelinceye kadar kırbaçlanan (1 Edward-VI. c.3, 1547) ebeveynini de seyrederek. Travmaların nesiller boyu etkide kaldığı bugün bilinmektedir (Küffer, Thoma & Maercker, 2016).

(b) Çocuklarının istikballeri için daha iyisini isteyen yoksul ebeveynlerin, elitlerin anlatımıyla maceracı ve kavrayışları kıt insanlar olarak görülmesi uygun değildir. Onlar, baskıcı ve ayrımcı yasaları delmeye çalışan, kendilerinin ve çocuklarının geleceği için risk alan anne-babalardır. Meramlarını ifade edebilecek eğitimleri, onları arzularına ulaştıracak mesleki becerileri yoktu. Üstelik hem bugünküne benzer iş ve işçi bulma kurumu gibi bir yapılanma hem de kendilerine köle muamelesi yapmayacak bir işveren mevcut değildi. Sıkıntıların asıl mağdurları, çocuklardı.

(c) Yetişkinlere çok zarar veren yoksul yasaları, çocukları da dolaylı olarak mağdur etti. Sonra, onları bizzat hedef alarak mağduriyetlerini daha da derinleştirdi. Çocuklar nelere muhataplardı?

- ✓ Çocuklar da köyden dışarı çıkma yasağına dahildi. Yasalar, çocukları köye mahkûm etti (Nicholls, 1854; No fervant fhall depart from one hundred to another-CAP 3, 1388; The Ordinance of Labourers, 1349; The Statute of Labourers, 1351; Webb & Webb 1927).
- ✓ O zamanki parayla 20 “shilling” değerinde arazisi olmayan veya o değerdeki bir araziyi kiralayamayan yoksulların, çocuklarını çıraklığa göndermeleri yasaktı. Bunu yapan ebeveynlere para ve bir yıl da hapis cezası verilirdi. Yoksul çocuğu çıraklığa kabul eden usta da 100 “shilling” ceza ödeyecekti (No Man fhall put his Son or his Daughter to be an Apprentice, unless he have Twenty Shillings in Land or Rent-CAP 17, 1405).
- ✓ Kasaba ve şehirde yaşıyor bile olsalar, yoksul çocukların, özellikle ticaret ve inşaat gibi bazı alanlarda çırak olmaları, yasalarla sınırlanmıştı (7 Henry-IV c.17., 1405; Eden, 1797; Webb & Webb, 1927); sonraları bile her okula gidemezlerdi.
- ✓ Bazı yasalar, yoksul köy çocuklarını 12 yaşlarına kadar tarım ve hayvancılıkta çalışmaya zorunlu tutarken (7 Henry-IV c.17., 1405), diğer bazı yasalar da onların 12 yaşından sonra da köyde kalmalarını zorunlu kılıyordu (Burn, 1764; Eden, 1797; 12 Richard-II c.5., 1388).
- ✓ Yoksul insanlar suçlu ve kötü addedildikleri için, çocukları kendilerine benzemesin, fakir kalmasınlar, bir meslek veya beceri öğrensinler diye çok kolayca ailelerinden uzaklaştırılıp başka ailelerin yanına yerleştirilir ve erkekler 24, kızlar da 20-21 yaşlarına kadar karın tokluğuna gittikleri aileler için çalışmak zorunda bırakılırlardı (27 Henry-VIII c.25., 1536; Nicholls, 1854; Nutt & Gosling, 1718; Quigley, 1997; Trattner, 1999; Turner, 1887;).
- ✓ Seyahat ederken durdurulan yoksullar, ailecek cezaevine konulur (12 Richard-II c.9., 1388; Nicholls, 1854), çocuklar da dahil kendilerine üç gün-üç gece sadece kuru ekmek ve su verilir.

6. Toplumsal Arka Plan: İngiliz Yoksul Yasalarının Arka Planında Feodal Yapı Etkindir.

Feodal yapının ve yoksula uygulanan muamelelerin çalışılması, çocukların nelere muhatap olduğu ve nasıl korunduğu konusunda da bilgiler verir. Mesela o dönemlerde elit olmayanların, üzerine ev yapacak kadar bile arazileri yoktu. Arazi satın alabilecek veya ev kiralayacak bir mekanizma da yoktu. Yoksullar tarafından, kimsenin arazisi olmayan yerlere yapılan evler de ormanın içinde bile olsa, araziye bir sahip uydurulur veya devlet arazisine gecekondur yapıldığı bahanesiyle yıkılırdı (Daly, 1986). Bilinir ki bir ev yıkıldığında çocuklar da evsiz kalırlar. Yönetimin hedefi, yoksulun elini zayıflatmak ve onu, bir feodal bey veya yönetici elitele kontrat yapmaya zorlamaktır.

İngiltere orta çağ feodal sisteminde, toplumsal yapı halkı üç kategoriye bölüyordu (Eden, 1797; Nicholls, 1854; Plucknett, 2010; Quigley, 1997).

(1) Sivil alanın hakimleri olarak, yönetici elitler ve toprak sahipleri.

(2) Dini alanın hakimi, kendi ordu ve hapishaneleriyle dönemin baskın mezhebi Katolik kilisesi. Rubin (2005) ve Greenough (1909), on-dördüncü yüzyıl feodal tarım bölgelerinin (manors) üçte birine sahip kilisenin, feodal yapının önemli bir parçası olduğunu söylerler.

(3) Genelde yedi yıllık sözleşmelerle ilk iki gruba çalışan diğer halk, geçici ve gönüllü köleler. Halkın bu kısmının hemen hiç bir hakkı yoktu (Quigley, 1997).

Kimle, nasıl ve hangi ücretle çalışacağına dair özgürlüğü olmayan yoksul için iki alternatif vardı. Her iki alternatifte de hem pazarlık gücü yoktu hem de ona, ücretini alamama durumunda mahkeme yolu uzun bir süre kapalıydı (Eden, 1797; Nicholls, 1854; Quigley, 1997).

(A) Her yedi yılda bir yenilenebilecek şekilde geçici ve gönüllü köle olması durumunda, kendileri, aile üyeleri ve sahip oldukları her şey efendiye aitti, kendileri de satılabilirlerdi (Cunningham, 1890; Eden, 1797; Nicholls, 1854; Rubin, 2005; White, 2011). Efendilerinin, onları cezalandırması ve kendi özel cezaevlerinde tutması, o zamanki toplumun normuydu (Quigley, 1997). Bu uygulama on altıncı yüzyılda kanunlar çerçevesinde hala uygulamadaydı (Cunningham, 1890).

(B) Ya da efendiden toprak kirayıp tarla olarak kullanacaktı ama bu durumda (i) önce efendisinin gösterdiği başka bir tarlayı efendisi adına ekip biçecek, (ii) kendisi için ekip biçeceği tarla için de ayrıca kira ödeyecekti. Kira bedeli de çoğu zaman hasılatın %50'sinden daha fazlaydı.

Bir efendiye sığındığı takdirde, hiç kimsenin aç ve açıkta kalmaması, feodal yapının bir fonksiyonuydu. Bireysel özgürlükten feragat ve efendiye kölelik, hastalık, işsizlik ve yaşlılık gibi durumlara karşı bir tür sosyal sigorta sağlıyordu (Greenough, 1909; Nicholls, 1854; Plucknett, 2010; Trattner, 1999; Turner, 1887). Efendisinin evinde kalan, geçici ve gönüllü de olsa kölelik şartlarına katlanamayan ve kontrat süresi bittiğinde onu yenilemeyi tercih etmeyenler, bulunduğu beldeyi terk etmek zorunda idi. Yeni bir hayat başlatabilmek için de sırtlarındaki eski elbiselerden başka bir sermayeleri olmadığı için evsiz-barksız olarak çocuklarıyla beraber açıkta kalırlardı.

7. Yoksul Yasalarının Aşağılayıcı Dilenci Dili, Ceza Uygulamaları, Çocukların Aileden Uzaklaştırılması, Toplumun Sosyo-Kültürel Arka Planından Kaynaklanmaktadır.

İngiliz yoksul yasalarının arkasındaki temel güçler, feodal ekonomik çıkarlar ve elitlere hizmet eden sosyo kültürel yapıdır. İngiltere'deki feodal yapının zaten çöküşe hazır olduğunu, 1348-50 veba salgını sonrası nüfus azalması belirgin bir hale getirdi. Toprak ağalarının ve elit yöneticilerin ölmeyecek kadar baktıkları yoksulların bir kısmı veba salgını sonucu sahihsiz ve ortada kalırken, diğer bir kısmı da fırsatını ancak bulabildikleri için ortaya çıktılar. Arkasından, İngiltere'de erken başlayan sanayileşme, yoksulluğu kangrene çevirdi. Beklenti, vatandaşların kendilerine köle olarak çalışacakları yeni efendiler bulmaları yönündeydi (Senior & Chadwick, 1834). Parlamento, yerinde yarı-köle olarak çalışmayı reddedip ücret ödeyecek işveren aramaya çıkan yoksulu, "topluma zararlı ve kötü niyetli tembel" (The Ordinance of Labourers, 1349, p.1), "Tanrı'nın memnuniyetsizliğine ve kamu düzeninin bozulmasına sebep olan" serseri (Nicholls, 1854, p.161) ve en sonunda onu "kamu düşmanı" olarak ilan etti (1 Edward-VI. c.3., 1547, p.246).

İngiltere tarihinde geleneksel olarak, zengin ve yoksul ayrı sosyal kategorilerde tutulur; yoksullar ayrı bir millet hatta ayrı bir ırk olarak algılanır; fakirlik, ahlaki bir düşüklük ve karakter bozukluğu olarak görülürdü (Hall, 2013; Morgan, 1975). Yoksulluk bir özür ve kınanacak aşağılık bir durumdu. Yoksulluğun sebebini efendiye itaatsızlık ve tembellik olarak görmek, yirminci yüzyıla kadar resmi bir politikaydı. Yoksul ve evsizlerin cezalandırıldıklarında, iş bulup çalışacaklarına inanılırdı (Nicholls, 1854; Quigley, 1997; Trattner, 1999). Yasalar böylesi ortamlarda ortaya çıktı. Yasalardaki tahkir edici dilin ve fiziki ceza müeyyidelerinin varlığının asıl sebebi de budur.

Yoksulu kontrol, ne yiyip ne giyeceklerini dikte etmeye kadar gitti (Cunningham, 1890; James, 2011). Zamanın şartları ve bağlamında incelendiğinde görülür ki yeme-içme ve giyim-kuşam yasalarının fonksiyonu, sosyal sınıfları hala görünür ve belirgin tutmanın daha ötesindedir ve ekonomiktir. Köylülerin ve işçilerin sadece satın alma güçleri değil, her istediklerini alabilme hakları da yoktu. Nitekim 1381 ayaklanmasında, isyancıların üç isteğinden biri de *“her yerde, her markette ve her pazarda her isteyen her istediğini herkes gibi alıp satabilmeleri”* idi (Nicholls, 1854, p.54; Turner, 1887, p.58). Satın alma gücü ve hakkı olmayanlara, ne yiyip ne giyeceğini söylemenin fazla bir esprisi de yoktu. Ücretler çoğu zaman para olarak ödenmiyordu, yiyeceği ve giyeceği verme şeklinde ödeniyordu. İşçilerin ve köylülerin daha fazla isteme imkânlarının doğduğu tam da o sıralarda yüksek ücret çoğu zaman, daha çoğunu veya kalitelisini istemektir. Yasa, o insanlara bakmakla yükümlü toprak ağalarının ellerine mazeret ve malzeme veriyordu. Kendileri için çalışan insanlar, fazla et, süt, bira, şarap gibi içecek ve daha kaliteli giyecek istediklerinde, kanunu önlerine koyacaklardı. Ücretleri üç sene öncesine çeken yönetim, yüksek ücret isteyebilmenin önüne kanuni bir engel daha koyuyordu. Yani yasa, yoksulu her tarafından kısıktırak yakalıyordu veya Nichols’un (1854) tabiriyle, onu zincirliyordu.

Evsiz ve dilenciler tarihi yazarı Turner’a (1887) göre *“Ortaçağ Avrupa’sında, insanların çalışma isteğini kıran ve onları evsiz yapan asıl sebep, o dönemde içinde buldukları yarı kölelik statüleri idi”* (p.16&32). Yöneticiler ve toprak ağaları, köylülerin topraklarını kanun ve silah zoruyla ellerinden alarak kuralsızlığı başlatmış, sosyal ve ekonomik düzeni bozup, kendilerinden olmayan herkesi, kendilerine muhtaç hale getirmişlerdi. Senior & Chadwick (1834) durumu, *“kendine bir toprak ağası bulacak ve onun için köle olarak çalışacak”* (p.159) diye özetliyordu. ‘İşte’ diyor Turner (1887), insanları evsiz bırakan ve başkalarına muhtaç kılan da böyle bir seçime maruz kalmalarıydı. Yarı köleliği kabul etmeyen de gönülsüz kabul eden problemliydi. Onlar, uyumlu da olsalar uyumsuz da kalsalar bu etiketten hiç bir zaman kurtulamadılar (Plucknett, 2010). Aslında kuralsız olan, kendisine mahkeme yolu açık olmayan yoksulun maruz kaldığı zulümdü (Webb & Webb, 1927). Toprağı olmayan köylüye, vasıflı meslek erbabına iş veren efendiler, işi ancak yarı-kölelik şartlarında veriyorlardı. İşte Turner’ın bahsettiği evsizlik ve o dönemin artan dilencileri böyle oluştu. Kölelik, dayak, açlıkla cezalandırılmaktan kaçan ve evsiz kalmayı tercih edenlerin kiliseye sığınmaktan veya dilencilik yapmaktan başka alternatifleri yoktu. Parası olsa bile, köşede bir kebabçı ve otelin olmadığı dönemlerde, iş, barınak veya yiyecek istemek dilencilik addediliyordu. Bu, toplumda gerçekten dilenciler olmadığı anlamına gelmiyor ama yoksul yasalarına göre, dilenci olmayan yoksul yoktu. Bu makalenin konusu açısından bunun önemi, çocuklar bu tür muamelelere tabi tutulan anne-babaların çocuklarıydı.

On altıncı yüzyılda, aylak ve serseri edebiyatı (rough literature) denilen bir tür ortaya çıktı. Bu edebiyatın üreticisi de tüketicisi de üst sınıftı (Beier, 1983; Slack, 1974; Woodbridge, 2001). Yoksulların başına çok bela açan serseri edebiyatı için Mucci (1998, p.1), *“onlar günün deyimiyle mafya hikayeleriyle dolu sansasyonel iftira kitaplarıydı”* der. Veya onlar, Elizabeth dönemi tabloid gazeteleriydi (British Library, 2021). Bir farkla ki o günün toplumsal yapısında, bu çeşit hikayeler, toplumda hakim norm olur, resmi politikayı tayin eder ve yasalara da temel oluştururdu. Mesela dönemin meşhur hikâyecisi Harman (1814, p.1), yoksul insanları, *“lanet olası serseri düzenbaz, ve haydutlar”* olarak adlandırıp onları, kadınları bile ayrıca örgütlenmiş, memleketin dört bir yanını mala ve cana zarar verecek bir şekilde sarmış, hırsızlık, suç ve cinayet şebekeleri olarak tanımlar. Nicholls (1854, p.161), Harman’ın bu hikaye dilinin, beş altı yıl sonra çıkan bir

yasaya “Evsiz, aylak, serseri çetelerinin ve kahrolası dilencilerin sebep olduğu korkunç cinayet, hırsızlık ve her türlü bela, artık günlük hadiselerden oldu” şeklinde yansıdığına dikkat çeker.

Haydut edebiyatının sebep olduğu başka bir hukuki uygulamayı da Gardiner (1725, p.32-33) aktarır. “Özel bir şahsın, yolda giden birinden şüphelenmesi, onu tutuklayıp görevli memura götürmesi, kanuna uygundur.” Halbuki iş ve/veya daha iyi ücret bulmak için seyahat edenlerin çoğu, geçim derdinde dürüst erkek ve kadınlardı. Onlarla beraber, bir hayır kurumu veya iş bulabilmek için kasaba kasaba dolaşan savaş malulü gaziler, terhis edilmiş ve açıkta kalmış askerler ve denizciler, tüm sosyal sorunların günah keçileri addedildiler (Beier, 1985; Slack, 1974; Woodbridge, 2001). Özetle, adı öyle konmamıştı ama yoksulluk resmi olarak suç addediliyordu. 1832 Yoksul Yasası Komisyonu üyeleri Senior & Chadwick (1834), yoksulların, bakımları için cezaevlerine konduklarını raporlarına kaydetmişlerdir. İki kez Başbakanlık yapmış Benjamin Disraeli (1845), romanındaki bir karakter vasıtasıyla “suç olan yoksulluktur” der ve sonra bir meclis konuşmasında, 1834 Yoksul Yasası’na referans yaparak, yoksulluğun suç addedildiğinin İngiltere’den bütün dünyaya duyurulduğunu söyler (Trattner, 1999). Konuyu araştıran birçok araştırmacının ulaştığı sonuç da bunu teyit etmektedir. Yönetimin ve elitlerin istediği, öldürme de dâhil, kanun kapsamında, baskı ve cezalarla, etrafta gezen yoksulların sayılarını azaltmaktı (Nicholls, 1854). Kral Henry-VIII’in azaltma planı, köyünün dışında ikinci defa yakalandığında bir kulağı kesilen ama üçüncüsünde idam edilen (27 Henry-VIII c.25., 1536; Kesselring, 2010) yoksulların, açıkça ortadan kaybolmaları gerektiği (Kinght, 1860) şeklindeydi. Nitekim, adı “Öldüren Kral” a çıkan Henry-VIII döneminde (1509-47), aralarında önemli miktarda hırsızlık ve serserilikle suçlanan yoksulun da bulunduğu tahmini rakamlara göre, 57 ila 70 bin kişi asıldı (Bevan, 2021; Knight, 1860). Bu makale açısından uygulamaya, yabancı bir beldeden geçerken tutuklananların çocukları gözüyle de bakmak gerekiyor. Mecburen öyle bakmak gerekiyor çünkü onlar da anneleriyle, babalarıyla veya her ikisi ile beraber cezaevine konuluyorlardı.

Yoksulun tabi tutulduğu muameleyi, “Katolik / Protestan” bağlamında veya sınıf çatışması ile açıklamaya çalışan tartışmalar bu makalede ele alınmadılar. Nihayetinde, yukarıda özetlenen arka planla Parlamento, 1349-51 mevzuatından sonra 1530’lara kadar benzer yasaları tekrarladı ama kültürel yapı değişmeyince, yoksul ve yoksula yardım konularında yeni bir bakış açısı gelişemedi.

8. İlk Yoksul veya Çalışma Yasasının Çıkmasında, 1348-1350 Veba Salgını Etkin Olmuştur.

Feodal yapının çözülmeye yüz tuttuğu bir zamanda ve yukarıda anlatılan toplumsal, sosyal ve kültürel ortamlarda gelen veba salgını ile yoksul yasaları arasındaki ilişkide iki önemli nokta:

(i) Veba, nüfusun ortalama %40’ını yok etti, bazı yerlerde ölüm oranı %80-90’dı, hayatta kalanların çoğu ise 20-40 yaş grubundaydı (White (2011).

(ii) Gelip giden veba salgınları, toplumu, sosyal yapıyı ve ekonomiyi altüst etmeye 300 yıl boyunca devam etti (James, 2011).

İlk veba salgını öncesi İngiltere’inde nüfus fazlalığı olduğundan (İbeji, 2011), insan gücü sıkıntısı yoktu ve toprak sahibi sınıflar için durum çok iyiydi. Veba salgını, toprakların sahipsiz, toprak sahiplerinin de işçisiz kaldığı, hayvanları güdecek çoban bile bulunamadığı (Cartwright, 1972) bir ortam oluşturdu. Doğan boşlukta ekilmeyen tarlaların %42’sine sahip çıkan hayatta kalan 20-40 yaş arası yoksullar (White, 2011), yeni bir orta sınıf oluşturdu. Ellerindeki insan gücünü kaybeden toprak sahipleri, yüksek ücretlerle başka yerlerden transferler yaptılar (Plucknett, 2010). Daha önce efendisinin bölgesinde mahpus durumda olan, ama şimdi boşta kalan köylülerin, emekçilerin, nerede, kimin için ve kaç paraya çalışabilecekleri şeklinde bir seçim lüksleri oluşunca (Masson, 2021), hayatta kalan genç insanlar da çalışmak için yüksek ücret talep ettiler veya yüksek ücret alabilecekleri bölgelere geçtiler. İşçilik ücretlerindeki artış ve üretim zorluğu fiyatları arttırırken (James, 2011) nüfus azlığı, alım gücünün zayıflığı ve yeterli alıcı olmaması da fiyatları düşürdü. Mesela çoban bulunamadığı için mal sahipleri hayvanlarını satılığa çıkarınca canlı hayvan ve et fiyatları düştü (İbeji, 2011). Hangisinin ne zaman olacağı konusunda istikrarsız bir piyasa oluştu.

Diğer kaynakları da referans göstererek, Putnam (1908, p.223), yaptığı araştırmasının ortaya çıkardığı sonuçlardan birini şöyle ifade eder: “*Veba felaketi, hem feodal sistemin çöküşünü hem de ekonomik ve sosyal yapıdaki değişimleri hızlandırdı; 1349-51 mevzuatı, toplumda radikal değişikliklerin oluştuğunun da bir göstergesidir.*” Gelişen olaylara karşı, yönetici elitler ve toprak sahipleri, yarı köleleri sayılan işçilerini ellerinde tutabilmek ve işçilik ücretlerinin yükselmesini önlemek için İşçilik Kararnamesinin çıkmasına vesile olacak lobicilik faaliyetlerine başladılar.

9. ‘Ahlaksız Hürriyet’i Kontrol Altına Almak İçin Çıkarılmış İlk Dönem Yoksul Yasaları:

Not: Parlamento 1351-İşçilik yasasını (Satautes of Labourer) 25 Şubat 1351’de onayladı. O dönem İngiltere’inde yürürlükte olan Julian takviminde yılın başlangıcı 25 Mart olduğu için söz konusu yasa onaylandığında, takvim hala 1350 yılını gösteriyordu. Bu yasanın bazı yerlerde 1350 yasası olarak geçmesinin sebebi budur. Benzer bir durum, mesela 16 Ocak’ta onaylanan 1530-31 vb. diğer bazı yasalar için de söz konusudur. Bu makalede, yasama yılı tarihleri verilirken, bugün kullanılan miladi takvim esas alınır.

‘Ahlaksız Hürriyet’ (Licentious Liberty), emekçilerin ücretleri için pazarlık yapmaları ve yüksek ücret için başka beldelere gitmelerine verilen isimdi. İlk Yoksul Yasaları olarak kabul edilen 1349 ve 1351 işçilik mevzuatı, yoksula yardım için değil onu, emeğini ve özgürlüğünü sınırlamak için çıkarıldı. Köylüler ve işçiler ilk defa olarak göreceli de olsa ekonomik özgürlüğün tadını alınca, sosyal güç dengeleri değişmeye başladı; bu da elitlerin ve toprak sahiplerinin varlıklarına, sosyal statülerine, toplumsal yapıya büyük bir tehdit olarak algılandı (Cartwright, 1972; Fishman, 2007; İbeji, 2011; James 2011; Nicholls, 1854; Plucknett, 2010; White, 2011). Hakikaten de feodal yapı, üç yüz sene sonra veba salgını ile çatırdamaya başladı (Cartwright, 1972; James, 2011; Fishman, 2007; Nicholls, 1854; Plucknett, 2010; Polanyi, 2001; Putnam, 1908; Trattner, 1999; Webb and Webb, 1927). Mümkün olduğunu gördüğü yüksek ücretin önüne konulan hukuki engele, yani emek pazarlığının yasaklanmasına karşı emekçinin en etkili direnme ve savunma aracı, bir müddet çalışmayı reddetmek ve beldeyi terk etmektir (Ashley, 1893; Webb & Webb, 1927). Daha yüksek ücretin veya sadece özgürlüğün tadını çıkarmak için başka beldelere giden insanlar, bazen daha iyi gelir elde ettiler; iş ararken bazen işsiz kaldılar; geçtikleri yerlerde kiliselere sığındıkları da oldu; belki dilendikleri ve hatta çaldıkları bile oldu. Kraliyet ve toprak sahipleri onları tembel, aylak, asalak ve serseri ilan ettiler. Gelişen olaylara bir cevap olarak tam da bu noktada işçilik ücretlerini, veba salgını öncesi seviyesinde dondurmak için parlamentonun toplanmasını bile beklemeden, Kral bizzat devreye girdi (Cartwright, 1972; İbeji, 2011; James, 2011) ve “*gayet keyfi ve bencil*” (Knight, 1856, p.470) bir genelge yayınladı. Parlamentonun onayı olmadığı için ona, kanun hükmünde olmak üzere “kararname” dendi. İki sene sonra bazı değişikliklerle parlamentoda onaylanınca yasa oldu (İbeji, 2011; James, 2011; Great Britain & Pickering, 1762a; Nicholls, 1854). Daha öncesinde, bazı durumlarda mahkemenin bireysel seyahat sınırlaması koyabildiğini aktaran Putnam (1908), fiyat ve ücretlerle beraber toptan bir seyahat sınırlamasının İngiltere tarihinde bir ilki oluşturduğunu bildirir.

1349 kararnamesi ve bazı yasaları yoksul yasalarına dâhil etmekte tereddüt edenler, genellikle onları dilenci yasaları olarak görürler. Böyle bir tasnif, açıklayıcı ve işlevsel değildir; üstelik yanlış bir bilgidir. İş, işçilik, ücret ve fiyat düzenlemeleri yapan 1349-51 mevzuatı, dilenci, serseri ve aylaklarla ilgili bir yasa değildi. Kaldı ki öyle olsa bile dilenci ve aylaklar, yoksuldur. Dilenciden, dilencilik ruhsatından ve dilenci cezalarından bahseden yasaların hedefi, emekçi hareketlerini, onların yer değiştirmelerini kısıtlamak ve onları cezalandırmaktır. Mesela, 1349 Kararnamesinde “efendisine çalışmak yerine dilenenler” ve “aylak serseriler” olarak bahsedilenler, eski ücretle çalışmayı reddedip köylerini terkedenedirler. 1351 yasasında ise dilencilere ve yoksullara hiç bir referans yoktur. Kaynaklara göre (Nicholls, 1854; The Ordinance of Labourers, 1349 ve The Statute of Labourers, 1351) 1349-51 mevzuatında özetle:

- Altmış (60) yaş altı herkes çalışmak zorundadır, çalışmayan kötüdür ve cezalandırılır.
- Yaşadığı yeri terk etmek yasaktır, iş için başka beldelere gitmek, topluma zarar vermektir.
- Ücretler 1346 yılı esasıyla dondurulmuştur; ondan daha fazla istemek de ödemek de yasaktır.
- Ücrete, et ve şarap dâhil edilmesini istemek de dâhil etmek de yasaktır.
- Yiyeceklerin fiyatları da 1346 esasıyla dondurulmuştur ve arttırmak yasaktır.

(f) Günlük iş vermek yasaktır, iş sözleşmeleri yıllık yapılacaktır.

(g) Çalışabilir birine, çalıştırmadan herhangi bir yardımda bulunmak katiiyetle yasaktır.

Hemen tamamen işçilik ve ücret maddeleri içermesine ve yoksula yardımdan bahsetmemesine rağmen 1349-51 mevzuatı, en az üç olgu sebebiyle, yoksul yasalarının başlangıcı kabul edilir.

(1) Mevzuat, yoksula çalışma, işverene de işçi alımlarında, yoksula öncelik verme mecburiyeti getirir. Nicholls (1854) bunu, yoksula yardım bağlamında okur.

(2) Mevzuatta, “*çalışabilir birine, çalıştırmadan yardım etmek yasaktır*” maddesi vardır. (No Person shall give any Thing to a Beggar, that is able to labour-CAP 7, 1349, p.1).

(3) Mevzuat, muhtaç bölgelere yardım zorunluluğu getirir (The Statute of Labourers, 1351). Bu, daha çok itaatkâr iş gücünü yeniden yaratmayı amaçlayan bir sistem teklifidir (Trattner, 1999).

Bu makalenin konusu açısından yukarıdaki ikinci madde şöyle de okunabilir: “Muhtaç çocuklara yardım ve aç çocukları doyurmak yasaktır.” O günün şartlarında kiliselerin yaptığı yardım, geleni doyurmak ve geçici olarak misafir etmekten ibaretti. Yasa, yardım etmeyi çalıştırmaya bağlarken, günlük iş vermeyi de yasaklıyordu. Ailesi ile beraber iş aramak için yollara çıkan çalışabilir yetişkin, aç çocukları ile beraber kiliseye sığınabiliyordu. Günlük iş vermenin yasak olması sebebiyle, kilisenin onları çalıştırabilecek bir mekanizması yoktu ama bu arada, çalıştırmadan da karınlarını doyurması yasaktı. Kiliseler büyük bir ihtimalle yasayı çiğnediler ve aç çocukları doyurdular ama bu örnek, yasanın ve yasayı yapanların mantığını net bir şekilde ortaya koyuyor.

Poos’a (1983) göre yasanın amacı ve fonksiyonu işgücünü kontrol etmektir ama bu arada köylere ve kasabalara yardım bağlamında geliştirilen sistem de çalışıyordu. Her yerleşim merkezi devlete belli bir ödeme yapmak zorundaydı. Bu vergilerle beraber belli durumlarda yerleşim merkezleri ve bireylerden toplanan cezalar, hepsi bölgesel havuzlarda toplanıyordu. Havuzlardan, önce yerel hükümet görevlilerinin ödemeleri yapılıyordu. Kalan para da en yakın köylerden başlamak üzere, ihtiyaç olan yerleşim merkezlerine dağıtılıyordu. Poos (1983), bu uygulamanın, o zamanların yoksullukla mücadele sistemi olduğunu bildirir. Bunu teyiden White (2011), ‘Batı Yorkshire’ bölgesinde, 1354 itibariyle bu programdan 99 köyün yardım aldığı kayıtlarına rastlar.

1360 yasası, “dondurulan ücretlerden daha fazla istemeyi ve vermeyi yasaklayan” önceki yasada değişiklik yapıp, yüksek ücret ödeyecek işvereni cezadan muaf tuttu. Yüksek ücreti kabul eden gariban ise hem para hem de hapis cezasına çarptırılacaktı (34 Edward-III c.9., 1360). Knight’ın (1856, p.470) öngördüğü gibi bunun “*gayet keyfi ve bencil*” olduğu gerçekten çok açıktır çünkü Parlamantonun tamamı işverenlerden oluşuyordu. Ayrıca bu yasa, köyünü terk edip de başka yerde yakalanan bir çalışanın cezasını büyüttü. “*Yakalanan işçi patronuna teslim edilir ve bölge hakimlerinin ‘uygundur’ kararıyla da, alımlarına, ‘sahtekar’ (falsity) işareti olarak kızgın demirle ‘F’ harfi basılır*” (34 Edward-III c.10., 1360, p.140; Burn, 1764, p.11; Nicholls 1854, p.42).

1363 yasası, birden fazla sanatı olanları sadece birini yapmaya mecbur etti, yoksa 6 ay hapis cezası öngördü (Burn, 1764; Handicraftsmen fhall ufe but one myftery-CAP 6, 1363; Nicholls 1854).

1383’te Kral, dedesinin yolundan gittiğini ve iş aramak için bile olsa ortalıkta gezenleri soruşturup hapse koymakla kimlerin görevli olduğunu tekrar yasa diliyle bildirdi (7 Richard II. c.5., 1383).

1388 yasası, Parlamento o yıl orada toplandığı için “Cambridge Yasası” olarak meşhur oldu. Öncekilerin daha şiddetli bir tekrarı olan bu yasa, yoksulun, yarıçapı iki kilometreden daha az bir alanın dışına çıkmasını veya komşu köye gitmesini yasakladı (Statute of Cambridge-CAP 3, 1388). Yasanın en olumsuz tarafı, köy çocuklarına, köyde kalıp sadece tarım ve hayvancılıkla meşgul olma mecburiyeti getirmesiydi (Burn, 1764; Eden, 1797; Whofoever ferveth in Hufbandry until Twelve Years old, fhall fo continue-CAP 5, 1388). Köy çocuğu, sadece köyde kalmaya değil, hayatını da yoksul olarak devam ettirmeye mahkûm edildi. Yasa, çocuğu korumayacağını açıkça ilan ediyordu ve bölge yetkililerine, köyünün dışında yakalanan şahısların, yanlarında seyahat eden eşi ve çocuklarıyla beraber cezaevine konmalarını emrediyordu (12 Richard-II c.9., 1388).

Cezaevine şüpheli olduğu için ve geçici olarak da konsa, yasa, yiyecek olarak ilk üç gün ve üç gece, sadece kuru ekme ve su verilmesini emrediyordu (11 Henry VII c.2., 1494). Malumdur ki en fazla sıkıntıyı yine çocuklar çekiyordu. Bu yasanın getirdiği bir ilk ise, yerleşim merkezlerine, özür, hasta ve yaşlı yoksullara dilenme izni vermeyi emretmesiydi (Statute of Cambridge-CAP 7, 1388). Dilenmelerine izin verilmesi şeklinde bile olsa, hasta, özür ve yaşlıların yardıma muhtaç olduklarının, ilk defa yasa dili ile ifade edilmiş olması da manidardır. Higginbotham (2021), bu ilk pozitif gelişme sebebi ile bazılarının bu yasa ilk yoksul yasa olarak kabul ettiklerini bildirir. Hem muhtaç kabul edip hem de dilendirme çelişmesine ilaveten, Ashley (1893), Greenough (1909), Higginbotham (2021) ve Kunze'ye (1971) göre, kaynak sağlamadığı ve yoksula yardımı takip edecek bir mekanizma koymadığı için yasa, etkin ve etkili olamadı.

1389 yasasıyla, Parlamantonun işçi ücretleri obsesyonu devam etti (Burn, 1764). Küçük esnaf (ki o zamanın şartlarında bu doğrudan yoksul demektir) hala yasaların olumsuz hedefi idi. Yasanın ilgili maddesi, deri işi yapan ayakkabıcılık yapmasını, ayakkabı yapan birinin deri işi ile işgal etmesini yasaklıyor ve cezai müeyyideye bağlıyordu (No Shoemaker shall be a Tanner, nor Tanner a Shoemaker-CAP 12, 1389). Yoksul, durumunu düzeltecek ve çocuk çocuğuna daha iyi bir gelecek bırakabilecek kadar değil, ancak sağ kalabilecek kadar kazanmalıydı. Bu yasa, açık ve net bir dille yoksullara avlanma yasağı getirdi. Yasaya göre, belli miktarda bir araziye sahip olmayan veya onu kiralayan meslek erbabı, esnaf, köylü, işçi, hatta papaz veya küçük memur, yeterli yaşam standardına sahip değil demektir ve onların avlanmaları yasaktır. Bölge yetkililerinin, araştırma, soruşturma ve cezalandırma yetkisi vardır, kendilerinde av malzemesi veya av köpeği bulunan yoksullar, bir yıl hapis yatarlar (None shall hunt but they which have sufficient living-CAP 13., 1389). Yasa yoksula, ailesinin, çocuğunun yiyeceğini temin etmek için avlanmaya güvenmemesini, karnını doyurmak için bir efendinin kanatları altına girmesini telkin etmek içindir.

1391 yasası, yoksulların ortalarda fazla dolaştığından şikayetle, *“tahıl ve meyve hasat zamanı, kiliseye yapılan yardımlardan uygun bir miktarın rahipler ve yoksullar için ayrılması gerektiğini”* emreder (15 Richard-II c.6., 1391, p.344). Hasatın nasıl, kimden ve ne kadar toplanacağını, yardımın nasıl yapılacağını açıkça belirtmeyen yasa, uygulamayı kiliseye bırakır.

1402 yasası, *“yardımlardan uygun bir miktarın rahipler ve yoksullar için ayrılması gerektiğini emreden yasaya reform yapıyoruz”* diyerek, her kiliseye, yardım işlerini yürütmek üzere, rahip statüsünde ama laik bir yetkili tayin etme emri veriyordu (4 Henry-IV c.12., 1402, p.433; Greenough, 1909). Yasanın başka bir maddesi, işçi, köylü, meslek erbabı her türlü çalışanın haftalık sözleşme yapmasını yasaklıyor ve yıllık sözleşme yapmayanların her sefer için ayrı ayrı ceza ödeyeceğini bildiriyordu (4 Henry-IV c.14., 1402; Burn, 1764). Ayakkabı üreticilerine konan dericilik yapma yasağını kaldıran yasanın gerekçesi de Knight'ın (1856) keyfilik iddiasını doğrular mahiyeteydi. *“Daha evvel, iki meslek yürüten esnafın mallarına el konabilirdi. Hükümdar efendimiz, Kralımız, önceki yasanın çok büyük zarar ve kötülöklere yol açtığını gördü”* (4 Henry-IV c.35., 1402, p.445).

1405 yasası, o zamanki parayla 20 “shilling” değerinde arazisi olmayanların, çocuklarını köyün dışına bir yere çıraklığa göndermelerinin yasak olduğunu, bunu yapan ebeveynlerin para cezası yanında bir yıl da hapis yatacaklarını, böyle bir çocuğu çıraklığa kabul eden ustanın da 100 “shilling” ceza ödeyeceğini tekraren hatırlatıyordu (7 Henry-IV c.17., 1405).

1416 yasası, yüksek işçilik ücreti durumunda, yüksek ücret vermeyi kabul eden işvereni cezadan muaf tutar ve yüksek ücreti kabul eden emekçinin, yani yoksulun cezalandırılacağını tekraren ilan eder (4 Henry-V c.4., 1416). Yüzyıl sonra konu, başka bir yasayla tekrar gündeme gelir ve işverenin cezalandırılmayacağı tekrar ilan edilir (4 Henry-VIII c.5., 1512).

1425, 1427 ve 1444'de, üç ayrı Kral Henry-VI yasası, önceki yüzyılda başlayan işçi ücretlerini donduran uygulamaları devam ettirdi (4 Henry-VI c.3., 1425; 6 Henry-VI c.3., 1427; 23 Henry-VI c.13., 1444; Burn, 1764; Great Britain & Pickering, 1762b; Webb & Webb, 1927).

1494 yasası, “maruz kaldıkları dövme, yaralama, ücretlerin ödenmemesi, mirasa el konması şeklindeki zararlara karşı, Kral, konuyu mahkemeye taşıma hakları olmayan yoksul kullarına” mahkeme yolunu açtı. Bölgenin yetkili görevlisi uygun gördüğü takdirde yoksul vatandaşlar, dilekçe yazma ücreti de dahil hiç bir mahkeme masrafı ödemedi dava açabileceklerdi (A mean to help and speed poor perfons in their suits-CAP 12, 1494, p.60). Öte yandan yasa, İsa’nın yortu (Christmas) günü hariç, emekçilerin şans oyunu oynamalarını yasaklıyor ve mahalli yetkililere de yoksullara karşı bira satış yasağı koyma yetkisi veriyordu (11 Henry-VII c.12., 1494; Burn, 1764).

19 Henry-VII c.4., (1503) yasası yoksullara avlanma yasağını yineliyordu. Ormanlar da dâhil toprak ağalarının sahip olduklarının dışındaki her yer zamanın Kral’ına (veya bugünkü modern anlamda devlete) aitti. Kenarda, köşede hatta ormanın içinde bile yoksulun kendisine yaptığı kulübe bulununca yıktırılır, avlanıp ailesini besleyen aile reisi öldürülürdü çünkü başkasının arazisinde avlanmanın cezası ölümdü (Fairlie, 2009). Yasa, “ayakkabıcıların dericilik, dericilerin de ayakkabıcılık yapmalarını” tekrar yasaklıyordu (No shoemaker shall occupy the mystry of a currier, nor currier shall occupy the mystry of a shoemaker-CAP 19, 1503, p.101). Ashley (1893) bu arada, derici, ayakkabıcı ve o zamanların yeni ve gözde mesleği halatçı ve ağ örücülerinin, buldukları bölge için çok önemli kazanç kaynakları olduklarını aktarır. İki meslek sahiplerinin ve hele gözde meslek sahiplerinin zamanla sınıf atlamaları gerekirken, öyle olmadı. “Halatçılar, 1487 York’unda belediye politikaları sebebiyle, hala müreffeh bir hayata ulaşmamışlardı” (Swanson, 1980, p.293). Kanunla koruma altına alınmayan yoksul meslek erbabı, bir kaç yüzyıl daha mahalli yetkililerin zulmüne terk edildi. Parlamento ise 1500’lerde hala kasapların dericilik, dericilerin ayakkabıcılık, ayakkabıcıların da dericilik yapmasını yasaklayan kanunlar çıkarmakla meşguldü. Nitekim 1531 yasası da (22 Henry-VIII c.6.) kasapların dericilik yapmalarını yasaklıyordu. Deri işleme tezgâhı kuran bir kasap, kendisine hiç bir ödeme yapılmadan tezgâhını kaybedecekti (If any butcher keep a tan-houfe, he shall forfeit-CAP 6, 1531).

1531-36 yasaları ile başlayan ve daha meşhur 1597-1601 yasalarıyla devam eden gelişmelerin ve eğilimin incelenmesi, bu makalenin yazarları tarafından ayrı bir çalışma olarak planlanmaktadır.

Sonuç ve Tartışma

Bu araştırma sonuçları aşağıdaki başlıklar altında verilmektedir.

İş, İşçilik, Ücret ve Çalışma Yasalarının Neden Yoksul Yasaları Kabul Edildikleri

“Devlet, kalıtsal, mutlak ve reddedilemez bir şekilde, emeğe ve emekçilere bağımlıdır ve onlar (emekçiler) yanlış bir şekilde ‘yoksul’ olarak adlandırılmışlardır” Burke (1800, p.2).

(A) Burke, yoksul ve emekçi kelimelerinin birbirlerini ikame etmesine itiraz ediyordu ancak o günlerin İngiltere’indeki kültürel norma göre emek ile yoksul birbirinden bağımsız olarak ele alınmazdı. Dokuzuncu maddede açıklandığı gibi, geçimi için başkasına çalışan kişi, yani emekçi, yoksuldur. Yoksul Yasaları Komisyon raporunda yoksul, ‘çalışamayacak durumda olan ve emeği karşılığında geçinemeyen kişi’ (Senior & Chadwick, 1834) olarak tanımlanır. Rapordaki iki ayrı bilgiyle konu daha net olur. Önce “yoksulların, bakımları için bile olsa serseri muamelesiyle hapsedilmeleri hüznün vericidir” (Senior & Chadwick, 1834, p.339) diyen rapor, aynı insanların yeni açılan bir çalışma evine nakledilmelerini ise ‘emekçiler hapisten çıkarılıp çalışma evine götürüldüler’ şeklinde aktararak bu sefer yoksulları emekçi yapar (Senior & Chadwick, 1834). Aynı raporda muhtaçlara yardım şekli açıklanırken, “emekçilere” mahalli idarelerin belirlediği değer üzerinden yardım edildiği anlatılır. “Emekçiler” de ihtiyaç sahibi olup yardım alabilirler ama metnin bağlamından anlaşılan odur ki rapor, emekçinin yoksul olduğunu vurgulamıyor, sadece yoksul kelimesi yerine emekçi kelimesini kullanıyor. Nitekim bir 1772 yasası ile ilgili meclis tartışmalarında, yasa koyucuların noktalarından biri, emek arzı anlamında “yoksul arzı (supply of the poor)” idi (East, 1805, p.148; Knight, 1860, p.329; Nichols, 1898, p.75). Çalışma yasalarının sadece muhatapları değil konusu ve dili de yoksullardır ve onlar yoksul yasalarıdır.

(B) O toplumun yoksulları, işçiler, köylüler, küçük esnaf ve meslek erbabından başkaları değillerdi çünkü başkaları için çalışıyorlardı. Bu sebeple olsa gerek ki Eden (1797), yoksullar

hakkında yazdığı kitabının adını, “Yoksulun durumu: Ya da İngiltere'deki işçi sınıflarının tarihi” olarak koymuştu. Benzer olarak Webb & Webb (1927) ilk yoksul yasalarını anlatırken, “işçi hareketliliği veya işçinin kaçıışı” (The Labourer’s Flight) başlığını kullandılar. Yoksul Yasalarının tamamı, Sayre’nin (1923) İngiltere çalışma yasalarını topladığı “A Selection of Cases and Other Authorities on Labor Law” adlı kitabında mevcut. Polanyi (2001), onları yoksul yasaları diye adlandırmanın yanlış olduğunu ve “İngiltere işçilik mevzaatının yarısını 1601 Yoksul Yasasının, diğer yarısını da 1563 Sanatkarlar ve Çıraklar yasasının oluşturduğunu” (p.90) söyler. Fakat o dönemlerde emekçi ile yoksul birbirleriyle ikame edilebilir kelimeler ve hatta kavramlar olduğu için işçilik yasaları, hemen tamamı ile hizmetlilerin, emekçilerin, yanı (dolaylı olarak değil) yasa diliyle yoksulların, hareketleri, seyahatleri, ücretleri, yeme içmeleri ve giyinmeleri hakkındadır. Bu sebeple onlar yoksul yasaları olarak ele alınırlar.

(C) Yasalar, yoksullara karşı ve onların aleyhine çıkarıldıkları için de yoksul yasaları kategorisine alınırlar. Emekleri ve ücretleri sınırlanan, kontrol altında tutulan; evsiz barksız, aylak, serseri, düzenbaz dilenci olarak yaftalanan ve aşağılanan; hem de cezai müeyyidelere tabi tutulanların hepsi yoksul insanlardır. Aslında, çok öncesinden itibaren ama en azından bu makalenin ilk evresinin başlatıldığı 1349’dan 1531’e kadar olan dönemde çıkan bütün yasalar, evet bütün yasalar, yoksullar söz konusu olduklarında, tamamen onların karşısında ve aleyhindedirler. Yoksul yasaları sürecinin ilk evresini 1349-1601 arasında gören Fowle’ye (1881) göre, “ilk evrede yoksula yardım anlamında hiç bir yasa çıkmadı, aksine ilk evredekiler tamamıyla yoksula, iş ve çalışma haklarına karşı çıkarılmış yasalardır” (p.21). Önceki dönem yasalarını, feodal yapının çözülmesi sürecinde kölelikten kurtulmaya çalışan işçi, köylü ve meslek erbabını, kırsal alanda hala köle olarak tutmaya çalışan baskı ve zulüm araçları olarak gören Ashley (1893), De Schweinitz (1975), Fowle (1881), Knight (1860), Leanard (1900), Nicholls (1854), Nolan (1805), Quigley (1997), Senior (1868), Senior & Chadwick (1834), Slack (1974), Trattner (1999), Turner (1887) ve Webb & Webb (1927), konunun uzmanlarından sadece bazılarıdır.

Yoksula Yardımın Bir Devlet Sorumluluğu Olarak Ele Alınmaması; Yardımın Bir Hak olarak Algılanmaması ve Yoksula Aşağılayarak Yardım Edilmesi

O dönemler İngiltere’inde, yoksul konusu mahalli bir problem, yoksullar da hakları olmayan hizmetliler olarak algılandığı için, yasalar ona göre düzenlenir, sorumluluk da mahalli idarelere bırakılırdı. Aslında bu, feodal yapının da bir gerekliliği idi. Feodal yapı zamanla çözülmesine rağmen, kültürü bir miras olarak yüzyıllar boyu devam etti ve yoksul konusu, yoksul yasaları kaldırılana kadar mahalli kaldı. Ashley’in (1893) aktardığına göre, esnaf ve meslek erbabı olan yoksulların, toprak ağaları ve mahalli idareciler tarafından zulüm altında tutulduğu şikayeti, Kral’a ve parlamentoya daha 1390’larda ulaşmıştı. Mahalli bir problem olarak görüldüğü için, konuya bilerek hiç dokunulmadı. Yoksulların meslek ve kazanç hakları kanunlarla korunmayınca, meslek erbabı ve esnafın, yoksullar olarak zulüm altında tutulmasına bir kaç yüzyıl daha göz yumuldu. Daly (1986), olayın mahalli bir konu olarak algılandığını şöyle aktarır. “Özellikle 1530’lardan önce mahalli idareciler, evsizlik ve yoksulluğu, mahalli bir problem olarak gördüler” (p.10) ve belki de bu sebeple “yoksulları, yasaların emrettiğinden çok daha şiddetli muamelelere tabi tuttular” (p.10). Tabi ki konu mahalli olduğu için kraliyet te parlamento da sesini çıkarmadı. Bu arada parlamentonun yoksula yardımdan bahsettiği (mesela, 12 Richard-II c.5., 1388; 15 Richard-II c.6., 1391 vb.) yasalarda, bir mekanizma ve kaynak teklif etmemesinin sebebi de bu olsa gerek; konu mahalli oldukça, mekanizmayı ve kaynağı üretecekler de mahalli idareciler olmalıydı.

Hemen bütün yoksul yasaları için de söylenebilir ama en azından bu makalenin kapsadığı 1349-1531 döneminde, yoksula yardım bir hak olarak ortaya çıkamadı. ‘Yoksulluğun tembellikten ve kuralsızlıktan kaynaklandığı’ felsefesi, yetkilileri kör ve duyarsız yapmıştı. Yoksullar, toplum düzenini bozan ve sadece cezalandırılmaları gereken suçluları. Dolayısıyla yasaların bu konudaki amacı ve temel fonksiyonu, bir yandan yasak ve cezalarla sosyal düzeni muhafaza etmek öte yandan da seyahat ve ücret sınırlamaları ile birlikte yoksula çalışma zorunluluğu getirmektir (Betz, Piven, & Cloward, 1971). Yoksulların hakkı konusu, resmi olarak hiç gündeme gelmedi. Mesela, yaşlı, hasta ve sakat olanlara yardım yapılabileceğinden bahsedildiği zamanlarda bile, yardım,

yoksula dilenme ruhsatı vermekten ibaret kaldı. Yoksulun vatandaş olarak algılanmadığı ve özellikle, Kral hariç hiç kimsenin yardım alma hakkının da bulunmadığı o toplumda, yoksula yardım, onun bir hakkı olmaktan ziyade, devletin veya mahalli idarecilerin düzen sağlama fonksiyonu olarak algılandı. Yoksulu, yardım ederken bile aşağılamanın sebebi de buydu.

Yasaların Çocuğu ve Onun İstikbalini Etkilemesi ve Çocukların Aleyhine Çıkan Yasalar.

Doğrudan çocuklara karşı çıkarılan yasalar (mesela 1351, 1388, 1405, 1563 vb.), beşinci ve dokuzuncu maddelerde detaylı olarak işlendikleri için, sonuç bölümünde sadece bir örnek verilecektir. Yoksul ve yoksula yardım anlayışının biraz olgunlaşmaya başladığı 1601 yasası sonrasında, kendilerine şartlı ve sınırlı resmi yardım yapılan çocuklar, anne, baba, daha sonraları dede, nine ve hatta bir ara diğer akrabalarından sorumlu tutuldular. Bunun bir mantığı da vardı. Yasalar hızını kesemedi ve bu sefer anne-babaların, dede ve nenelerin bakım masraflarını çocuklarına ve hatta torunlarına yükledi. Bunun da hala bir mantığı vardı. Bugünün mantığı ile anlaşılabilen ise 5-6 yaşındaki çocukların, anne ve babalarına, dede ve ninelerine yapılan masraflardan sorumlu tutulmalarıydı (An Act for the Relief of the Poor, 1601; Leonard, 1900; Nicholls, 1854; Nutt & Gosling, 1718; Quigley 1997; Sumbler, 2016; Trattner, 1999; Turner, 1887; Webb & Webb, 1927). O noktaya gelmişti ki Parish veya çalışma evi yöneticileri tarafından kiralık işçi olarak götürülen çocukları kabul etme zorunluluğu olan (An Act for the Relief of the Poor, 1601) iş yerlerinden bazıları, mahkemeye verilmeyi ve o zamanın parasıyla “10 pound” ceza ödemeyi bile göze alarak, uyum yapamazlar, çalışamazlar diye küçük çocukları çıraklığa veya işçiliğe kabul etmiyorlardı (Eden, 1797; Sumbler, 2016).

İster yetişkinlere ister çocuklara karşı çıkarılmış olsun, yoksul yasalarının en büyük mağdurları, çocuklardır. Mesela bir yasa (11 Henry-VII c.2., 1494), işçi, köylü ve esnafın, yani o zamanki şartlarda yoksulların, İsa'nın yortu günü hariç, herhangi bir şans oyunu oynamalarını yasaklıyordu (No artificer, labourer, or fervant, shall play at any unlawful game, but in Chriftnas-CAP 2., 1494). Şans oyunu yasağı, kumarı önleme çerçevesinde de ele alınabilir ama yasaların ve tartışmaların bağlamı, daha ziyade sosyal statü ile ilgili görünüyor. Öyle bir durumda şans oyunu oynama yasağı, hangi grubu daha çok engelliyordu, yetişkinleri mi yoksa çocukları mı?

Başka bir yasa (19 Henry-VII c. 4., 1402), yay ve ok kullanabilmek için en az 7 dönüm arazi sahibi olma şartı getiriyor ve yoksullara, üzerinde durulması gereken bir avlanma yasağı koyuyordu. Yoksul için avlanma, bir spor olmaktan ziyade, karnını doyurma vasıtasıydı ama yoksulların önüne sürekli set çekme gayretindeki yasalar, bir set de buraya çekiyordu (19 Henry-VII c.4., 1503). Konuyu daha cazip yapan ise bizzat yasaların diliydi. Bir yasa, 11 Henry-VII c.17. (1494) *“kendilerini geçindirmeye bile gücü yetmeyenler (yoksullar), sülün ve keklükleri, ağ ve tuzaklarla mahvediyorlar”* (p.65) diye avlanan yoksulun geçim derdinde olduğunu teyit edip arkasından da yoksulun avlanmasının, *“memleket büyüklerini ve varlıklı asilzadeleri çok incittiğini, onları, arkadaşları ve şahinleri ile beraber avlanma zevkinden ve aile üyelerine bir şeyler sunabilmekten de mahrum ettiğini”* (p.65) belirtiyordu. Yasa, ağ veya tuzakla avlanma yasağına özel bir vurgu yaparken, yasa koyucuların bildiği bir başka gerçek, yoksulun şahininin olmadığı idi ki o da ayrı bir yasaktı (Great Britain & Ruffhead, 1772). Varlıklılar ise zevk için, şahinleriyle avlanabilirlerdi. Aslında yasak, belki daha da evvelinden ama bu makale yazarlarının tespitine göre on üçüncü yüzyıldan beri (9 Henry-III c.11., 1225) devam ediyordu. Bu meyanda, *“kendisini veya ailesini av hayvanı ile beslemeye çalışan yüzlerce insan idam edildi”* (Fairlie, 2009, p.22). Denilebilir ki yoksulu, yarı köle statüsünü kabule zorlamak için gereken bütün yasalar çıkarılmıştır. Orta çağda da her şeyin devlet adına veya kendi adına Kral tarafından sahiplenildiği o zaman diliminde, yoksulun avladığı ne ise, mesela, *“Majestelerinin ormanlarında yasadışı olarak avlanmak, geyiği öldürmek (başka bir yasadışı ‘geyiği çalmak), herhangi bir nehirden balık çalmak”* (Great Britain & Ruffhead, 1772, p.195) ve hatta yoksulun bir şahininin olması bile Kral'ın şahinini çalmak şeklinde yasa diline geçmişti (Taking the King's Hawks, hunting in his Parks in the Night, or ftealing Filh out of any River & c. made Felony-CAP 12, 1539). Av etine ihtiyacı olan yoksula yasak olan, o dönemin soyluları sayılan toprak ağalarına ve elit yöneticilere yasak değildi (A Nobleman may kill a Deer in the Forest-CAP 11, 1225). Kral açıklıyordu: *“Ormanlarda*

avlanmalarından dolayı asiller ve soylular aleyhine dava açılmaz” (Great Britain & Ruffhead, 1772, p.137 pickering V-I p.20). Balık tutma, tavşan tutma da dâhil avlanma yasağından en fazla etkilenenlerin, beslenmeye en fazla ihtiyacı olan çocuklar olduğu, evleri yıkıldığında da en mağdur olanların yine çocuklar olduğu malumdur.

Yoksula yapılan baskı ve zulüm, yetişkine işkence ve ceza iken, çocukların da istikballerini karartıyordu. Büyüyünce yoksul babasına benzeyeceği ve onun gibi yoksul olacağı için şimdiden aşağılanıyordu. Sonra da ‘kendisini yineleyen kehanet’ örneği, yoksul kalmaları için gerekli yasalar da birer birer çıkarılıyordu. Yoksul çocuğun seyahatini yasaklayan, on iki yaşından önce tarım ve hayvancılıktan başka bir mesleğe yönelmesini engelleyen, hayatı boyunca onu köye mahkum eden yasalar, çocukları, “*yaşamın çirkin, vahşi ve kısa olduğu kırsal alana*” (İbeji, 2011, p.1) yoksul kalmaları için mahkûm ediyordu (Hall, 2013; Kohli, 2003).

Yoksul Yasalarının Uzun Dönemde Belli Faydalar Getirdiği Tartışmaları

O dönem uygulamalarını biraz yumuşatarak anlatan yazarlar da var. Onlara göre, aç bırakma, hapsetme, alnına kızgın demirle mühür basma, kırbaçlama, kulak kesme, asma, çocuğunu elinden alma, kasaba dışına atma, memleketine gönderme vb. verilen cezaların ve üretilen çözümlerin o kadar çok olması ve devamlı değişmesi, o zaman yöneticilerinin, işlerin yanlış gittiğini gördüğüne, çözmeye çalıştığına, yaptıkları hiç bir şeyin çalışmadığını ve sonucu değiştirmedikçe de fark ettiklerine işarettir. Gelişmelere biraz da olumlu yaklaşmak isteyen araştırmacılara göre o dönem yöneticilerinin, yoksulluğun kendisini bir problem olarak görmeleri zordu; olay çözümsüzleştikçe ve yoksulların sayıları da çoğaldıkça, yoksullara daha fazla yükleniyorlardı. Neyin doğru olabileceği, onlara hiç malum olmadı (Burn, 1764). O zamanların mantığı ile kanun koyucuların, evsiz-barksız olmakla dilencilik veya yoksullukla yoksulun farklı olgular olduğunu anlayabilmeleri, imkânsız değilse bile çok zordu (Nicholls, 1854). Sınıf perspektifinin, perspektif sahibini körleştirdiği; çıkar hırsının, hırs sahibini kendi çıkarlarına hapsettiği doğrudur ama bu gerçekler, döneme, bir de mağdur çocukların gözü ile bakmaya engel değildir. Yöneticilerin körlüğü veya algı problemleri, anne-babalara yapılanlara çocukların da şahit olmalarına, arada kalmalarına ve hatta bizzat istikballerini karartacak şekilde hedef alınmalarına da sebep oldu.

Konuya ekonomik yaklaşan yazarlar, zulme varan baskıcı yasaların ve uygulamaların, eninde sonunda, çalışma hayatına bir disiplin getirdiğini; emek ve ücret kavramlarının modern anlamda ortaya çıkmasına ve emeğin değer kazanmasına; modern ekonominin ve serbest piyasanın gelişmesine; yine modern anlamdaki sosyal hizmet, sosyal güvenlik ve sosyal devlet anlayışlarına zemin hazırladığını teklif ederler (Akyüz, 2008; De Schweinitz, 1975; Kaya, 2009; Kovancı, 2003b; Leonard, 1900; Plucknett, 2010; Polanyi, 2001; Putnam, 1908; Quigley, 1997; Rheinauer, 1995; Webb & Webb, 1927; Yerli, 2020). Ulaşılan noktanın, başarı olup olmadığı tartışması bir yana, o noktaya yoksul yasalarının sebep olup olmadığı da başka bir tartışma konusudur. “Yoksul Yasaları”nın iş gücü piyasasını oluşturmadığı ve hatta daha sağlıklı olarak oluşması gereken işgücü piyasasını bozduğu eleştirileri de vardır (New World Encyclopedia, 2021). Bozmuştur çünkü yoksul yasalarının bir çok mahiyeti “*politik ekonominin, iş ve ticaret politikasının temel ilkelerine aykırıydı*” (Eden, 1797 p.468 & 605). İş ve iş gücü piyasasının bozulması, aslında hem işverene hem de ondan daha çok, emekçiye zarar veriyordu. Mesela Polanyi’ye (2001, p.110) göre yoksul yasaları, “*rasyonel ve sistematik işgücü mübadelesini ve rekabetçi bir emek piyasasını etkili bir şekilde engelledi*”. Üstelik bu yasalar, yoksula yardım veya yoksulluğa merhem olmadığı gibi daha fazla kişiyi yoksullaştırıyor ve yoksulluğu da toplumsal bir kangrene çeviriyordu. “*Çok daha değişik sebepleri olmasına rağmen yoksulluk, yoksul yasaları ile sosyal bir kangrene dönüştü*” diyen Polanyi’yi (2001, p.95), Yoksul Yasaları Kraliyet Komisyon raporları da teyid ederler. 1817 ve 1832 raporlarına göre, yoksul yasalarının kendileri daha çok yoksulluğa neden olmaktadır (Boyer, 1990; New World Encyclopedia, 2021; Senior & Chadwick, 1834). Örnek olarak çalışma evlerine de bakılabilir. On yedinci yüzyılın sonlarına doğru ortaya çıkmaya başlayan çalışma evleri ve sonrasındaki uygulamaların asıl dürtüsü, yoksula yardım değil, ekonomik çıkar hesabıydı. Parish yöneticileri ve özel sektör, çalışma evlerini, yoksulların emeğinden para kazanma beklentisi ile geliştirdiler (New World Encyclopedia, 2021). Oralarda

yaşamak zorunda kalanların büyük çoğunluğu, kâr getirmeyecek hasta, yaşlı veya küçük çocuklar olunca, planları suya düştü ama zararı kapatabilmek, masraftan kaçınmak ve hatta onlar üzerinden çok az da olsa para kazanabilmek için çareyi, çocukları dışarıya kiralamakta buldular. Sonra bir fırsat çıkınca da onları yurt dışına postaladılar. Bölge yetkilileri, yetişkin veya çocuk, mukimleri, çalışma evlerinde veya kendi işyerlerinde çalıştırlarken onları ucuz emek olarak görüyorlar; yakın veya çok uzak, dışarıdaki iş yerlerine kiralarken de onları başlarından defetmek için gönderiyorlardı (New World Encyclopedia, 2021). Örnekler, yoksul yasalarının ekonomik prensiplere aykırılığına işaret ederler. Her halükarda yoksul yasaları süreci, kimin, kimlerin pahasına işledi? Ulaşılan noktanın başarı olduğu ve bundan da yoksul yasalarının sorumlu olduğu kabul edilse bile, sürecin mağdurları, buna razı mıydı veya çektiklerini bugünler için mi çekmişlerdi? Bunların da sorulması, sorgulanması gerekiyor. ‘Ulaşılan nokta, baskıya, zulme ve arada heba olan çocuklara değdi’ diyebilecek bir otorite var mı ve bu söylenebiliyor mu?

Konu, 1349-1531 gibi belli bir zaman diliminde olup biten ve tarihin tozlu sayfalarına terkedilen bir olgu olarak kalamamaktadır. Yanlış, sonraki evrelerde de devam etmiştir. Benzer yanlışların modern yüzlerinin, yoksul yasalarının pozitif hukuktan çıkarıldığı 1948’lerden sonra bile ortadan kalkmamış olabileceği, bir problem olarak hala bizimle beraber yaşamaktadır. Bu doğrultuda, 1531-36 sonrası İngiliz Yoksul Yasalarının da genelde yoksullar, daha özelde de çocuk esirgeme açısından çalışılması konunun farklı yönlerini ortaya koyabilir.

Kaynakça

- A mean to help and speed poor perfons in their suits-CAP 12. (1494). in Great Britain & Pickering, D. (1763a). *The statutes at large, Vol-IV*. Cambridge: J. Bentham.
- A Nobleman may kill a Deer in the Foreft-CAP 11. (1225). in Great Britain & Ruffhead, O. (1763) *The statutes at large: Vol-I*. London: Baskett, Woodfall and Strahan.
- An Act for the Relief of the Poor. (1601). in Great Britain & Pickering, D. (1763d). *The statutes at large, Vol-VII*. Cambridge: J. Bentham.
- Akyüz, F. (2008). Sosyal yardımdan sosyal sigortaya: Bismarckyan ve İngiltere sosyal güvenlik sistemlerinin tarihsel dönüşümü. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi. Vol-1/5*. 58-70. <https://silo.tips/download/sosyal-yardimdan-sosyal-s>
- An Act for the Revision of the Statute Law. (1863). in Rickards, G.T. (1863). *The Statutes of the United Kingdom of Great Britain and Ireland*. London: Eyre & William Spottiswoode.
- Arıcı, K. (1986). Beveridge Planı. *Gazi Üniv. İktis. İdarî Bil. Fak. Derg. C.II, S. 1-2*, s. 13-50.
- Ashley, W. J. (1893). *An Introduction to English Economic History and Theory: Part-II*. 2nd Ed. London: Longmans. <https://play.google.com/books/reader?id=BY7XLKNsvNMC&hl>
- Baltacı, A. (2019). Nitel araştırma süreci. *Ahi Evran Üniv. Sosyal Bil. Enstitü Dergisi (AEÜSBED)*, 5(2), 368-388. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/898942>
- Barnardo's. (2020). *Our history*. <https://www.barnardos.org.uk/who-we-are/our-history>
- Bevan, R. (2021). *The killer king*. Tudor History. <https://www.history.co.uk/article/the-killer-king-how-many-people-did-henry-viii-execute>
- Beier, A.L. (1983). *The Problem of the Poor in Tudor and Early Stuart England*. NY: Methuen.
- Beier, A.L. (1985). *Masterless Men: Vagrancy problem in England 1560-1640*. NY: Methuen.
- Betz, M., Piven, F.F., & Cloward, R.A. (1971). Regulating the Poor: The Functions of Public Welfare. *Social Forces*, 50, 543. <https://pdfs.semanticscholar.org/e514/d8a3e2f7f76ec2bbc6964cd9584de7c77466.pdf?>
- BHCARA. (2020). *Who are the British home children?* British home children advocacy & research association. <https://canadianbritishhomechildren.weebly.com/>

- Blaug, M. (1963). The Myth of the Old Poor Law and the Making of the New. *The Journal of Economic History*, 23(2), 151-184. <http://www.jstor.org/stable/2116435>
- Bowen, G. A. (2009). Document analysis as a qualitative research method. *Qualitative Research Journal*, 9(2), 27-40. doi:<https://doi.org/10.3316/QRJ0902027>
- Boyer, G. R. (2002). English poor laws. R. Whaples içinde, *EH. Net Encyclopedia*. <http://eh.net/encyclopedia/english-poor-laws/> adresinden alındı
- Boyer, G. R. (1990). *An economic history of the English poor law: 1750-1850*. Cambridge: Cambridge University Press. <http://pombo.free.fr/gboyer1990.pdf>
- British Library. (2021). *A Caveat for Common Cursetors, 1567*. Shakespeare & Renaissance. <https://www.bl.uk/collection-items/a-caveat-for-common-cursetors-1567>
- Burke, E. (1800). *Thoughts and details on scarcity*. London: Rivington. <https://play.google.com/books/reader?id=ZUdVAAAACAAJ&hl=en&pg=GBS.PR1>
- Burn, R. (1764) *The history of the poor laws with observations*. London: Woodfall & Strahan. <https://play.google.com/books/reader?id=ATZfAAAACAAJ&hl=en&pg=GBS.PP6>
- Cartwright, F. F. (1972). *Disease and History*. New York: Thomas Y. Crowell Company. <https://archive.org/details/diseasehistory00cart/page/n5/mode/2up>
- Cliveden. (2020). *Slavery and Servitude*. <https://www.cliveden.org/slavery-and-servitude/>
- Cunningham, W. (1890). *The Growth of English Industry and Commerce: During the Early and Middle Ages, Vol-1*. Cambridge: The University Press. books.google.com/books?id=V_UYAAAAYAAJ&printsec=frontcover#v
- ÇHGM. (2020). *23 Nisan ulusal egemenlik ve çocuk bayramı: 100. yıl özel çocuk bülteni*. ÇHGM. <https://www.ailevecalisma.gov.tr/media/44228/23nisan-cocuk-bulteni.pdf>
- Daly, C. T. (1986). *Basilisks of the Commonwealth: Vagrants and Vagrancy in England*. Theses. <https://scholarworks.wm.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=5001&context=etd>
- De Schweinitz, K. (1975). *England's Road to Social Security: From the Statute of Laborers in 1349 to the Beveridge Report of 1942*. New York: A.S. Barnes & Company.
- Disraeli, B. (1845). *Sybil or the two nations. Vol-1*. London: Henry Colburn. <https://play.google.com/books/reader?id=ufgDAAAQAQAJ&hl=en&pg=GBS.PP12>
- East, Sir E.H. (1805). *Reports of Cases Argued & Determined in the Court of King's Bench V-I*. London: Butterworth. <https://books.google.com/books?id=S1ZHAAAAYAAJ&pg>
- Eden, Sir F. M. (1797). *The state of the poor: an history of the labouring classes in England. Vol-1*. London: J. Davis. <https://play.google.com/books/reader?id=mzzoElrJaLkC&hl>
- Fairlie, S. (2009). A Short History of Enclosure in Britain. *The Land*. Issue: 7. <https://www.thelandmagazine.org.uk/sites/default/files/enclosure%20low%20res.pdf>
- Fishman, J. J. (2007). *Regulating the Poor and Encouraging Charity in Times of Crisis: The Poor Laws and the Statute of Charitable Uses*. Pace Law Faculty Publications. 406. <https://digitalcommons.pace.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1405&context=lawfaculty>
- Flick, U. (2009). *An introduction to qualitative research*. London: Sage Publications.
- Fowle, T. W. (1881). *The Poor law, the English citizen: his rights and responsibilities*. London: Macmillan and co. <https://archive.org/details/poorlaw03fowlgoog>
- Gardiner, R. (1725). *The Complete Conftable*. The 7th Edition. London: Nutt, and R. Gosling. https://play.google.com/books/reader?id=m_SPePspUGMC&hl=en&pg=GBS.PP4

- Glaser, B. G., & Strauss, A. L. (2006). *The discovery of grounded theory. Strategies for qualitative research*. New Brunswick: Aldine.
- Great Britain & Pickering, D. (1762a). *The statutes at large, Vol-II*. Cambridge: J. Bentham. <https://archive.org/details/statutesatlarge02britgoog/page/n6/mode/2up>
- Great Britain & Pickering, D. (1762b). *The statutes at large, Vol-III*. Cambridge: J. Bentham. <https://play.google.com/books/reader?id=MuwuAAAIAAJ&hl=en&pg=GBS.PP8>
- Great Britain & Pickering, D. (1763a). *The statutes at large, Vol-IV*. Cambridge: J. Bentham. <https://play.google.com/books/reader?id=FqY3AAAAMAAJ&hl=en&pg=GBS.PP6>
- Great Britain & Pickering, D. (1763b). *The statutes at large, Vol-V*. Cambridge: J. Bentham. <https://play.google.com/books/reader?id=baY3AAAAMAAJ&hl=en&pg=GBS.PP10>
- Great Britain & Pickering, D. (1763c). *The statutes at large, Vol-VI*. Cambridge: J. Bentham. <https://play.google.com/books/reader?id=dvouAAAIAAJ&hl=en&pg=GBS.PP8>
- Great Britain & Pickering, D. (1763d). *The statutes at large, Vol-VII*. Cambridge: J. Bentham. <https://play.google.com/books/reader?id=26c3AAAAMAAJ&hl=en&pg=GBS.PP8>
- Great Britain & Ruffhead, O. (1772). *A complete index to the statutes at large*. Statute Printers. <https://play.google.com/books/reader?id=nFADAAAQAAJ&hl=en&pg=GBS.PA3>
- Greenough, B. (1909). *The Origin of the English Poor Law and Its Development Through year 1601*. Master Thesis: Kansas Univ.
- Grubb, F. (1985). The Market for Indentured Immigrants. *The J. of Economic History*, 45(4), 855-868. https://www.jstor.org/stable/2121883?seq=1#metadata_info_tab_contents
- Gül, S. S. (2000). Yeni Sağ Sosyal Güvenlik Anlayışının Tarihsel Bağlantıları: İngiltere ve Türkiye Örnekleri. *Ankara Ün. Dil ve Tarih-Coğrafya Fak.Dergisi*. 40, 3-4, 51-66. <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/26/1011/12266.pdf>
- Güngör, F. ve Özügürlü, M. (1997) *İngiliz Yoksul Yasaları: Paternalizm, Piyasa ya da Sosyal Devlet*, A.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Tartışma Metinleri, no. 3, Ankara. <https://www.scribd.com/document/331457530/yoksul-yasalar%C4%B1-ozugurlu>
- Hall, M. (2013). *Social services of modern England*. London: Routledge & Kegan Paul. Digital Printing. eBook. <https://www.taylorfrancis.com/books/e/9781315007731>
- Handicraftsmen fhall ufe but one myftery-CAP 6. (1363). in Great Britain & Pickering, D. (1762a). *The statutes at large, Vol-II*. Cambridge: J. Bentham.
- Harman, T. (1814). *A caveat or warning for common cursetors, vulgarly called vagabonds: Reprint*. <https://play.google.com/books/reader?id=K0eK6uQC37kC&hl>
- Henriques, U. (1968). How Cruel Was the Victorian Poor Law? *The Historical Journal*, 11(2), 365-371. <http://www.jstor.org/stable/2637787>
- Higginbotham, P. (2021). *The old poor law*. The Workhouse: The story of an institution. <http://www.workhouses.org.uk/poorlaws/oldpoorlaw.shtml>
- Hulonce, L. (2016). *Pauper children and poor law childhoods in England and wales 1834-1910*. Proudly self-published with Kindle.
- Ibeji, M. (2011). *Black Death: Political and Social Changes*. BBC: British History. https://www.bbc.co.uk/history/british/middle_ages/blacksocial_01.shtml
- If any butcher keep a tan-houfe, he fhall forfeit-CAP 6. (1531). in Great Britain & Pickering, D. (1763a). *The statutes at large, Vol-IV*. Cambridge: J. Bentham.

- James, T. (2011). *Black Death: The lasting impact*. BBC: History.
http://www.bbc.co.uk/history/british/middle_ages/black_impact_01.shtml
- Kahl, S. (2005). The Religious Roots of Modern Poverty Policy: Catholic, Lutheran, and Reformed Protestant Traditions Compared. *European Journal of Sociology*, 46(1), 91-126. https://www.mpifg.de/pu/doks/kahl_religious_roots.pdf
- Kaya, E. (2009). *Yoksullukla Mücadelede Avrupa'nın ve Türkiye'nin Sosyal Yardım Modeli*. Sosyal Yardım Uzmanlık Tezi: Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü.
- Kesselring, K. (2010). Felony forfeiture and the profits of crime in early modern England. *The Historical Journal*, 53(2), 271-288. <http://www.jstor.org/stable/40865688>
- Knight, C. (1856). *The popular history of England: Vol-I*. London: Brad., Evans, & Comp. <https://play.google.com/books/reader?id=9loaAAAAYAAJ&hl&pg=GBS.PR1>
- Knight, C. (1860). *The popular history of England: Vol-VI*. London: Brad., Evans, & Comp. <https://play.google.com/books/reader?id=w989AAAACAAJ&hl=en&pg=GBS.PP8>
- Koç, Y. (2017). Sosyal bilimlerde örnekleme kuramı. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 47, 480-495. doi:10.16992/ASOS.12368
- Kohli, M. (2003). *The Golden Bridge: Young Immigrants to Canada, 1833-1939*. Toronto: Natural heritage books. <https://www.scribd.com/read/230094795/The-Golden-Bridge>
- Kovancı, O. (2003a). *Kapitalizm Yoksulluk ve Yoksullukla Mücadelede Tarihsel Bir Deneyim İngiliz Yoksul Yasaları*. Ankara: MB yayınları. <https://xfs-1.ikon-x.com.tr:8880/mulkiye/2015/09/32.pdf>
- Kovancı, O. (2003b). 'Hayır' Anlayışından Sosyal Devlete: İngiliz Yoksul Yasaları. *Mülkiye Dergisi*, 27 (239), 255-278. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/732>
- Kahn, N. E. (2018). Male-female disparities in the relationship between child maltreatment and labor market outcomes: A case study of Texas. *Children and Youth Services Review*, 100, 384-392. doi:<https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2019.03.013>
- Kunze, N. L. (1971). The Origins of Modern Social Legislation. *Albion: A Quart. Journ.* 3(1), 9-20. https://www.jstor.org/stable/4048468?seq=1#metadata_info_tab_contents
- Küffer, A. L., Thoma, M. V., & Maercker, A. (2016). Transgenerational aspects of former Swiss child laborers. *Europ. Journ. of Psychotraumatology*, 7. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC5081486/>
- Leonard, E. M. (1900) *The early history of English poor relief*. Cambridge: The university press. <https://play.google.com/books/reader?id=AYBCAAAIAAJ&hl=en&pg=GBS.PR2>
- Lindert, P. (1998). Poor relief before the Welfare State: Britain versus the Continent, 1780-1880. *European R. of Ec.History*, 2(2), 101-140. <http://www.jstor.org/stable/41377827>
- Masson, V. (2021). *The Black Death*. Historic-UK. <https://www.historic-uk.com/HistoryUK/HistoryofEngland/The-Black-Death/>
- Morgan, E. (1975). *American slavery American freedom: the ordeal of colonial Virginia*. New York: W.W. Norton & Company.
- Mucci, J. (1998). *Book Reviews*. [Rogues, Vagabonds, and Sturdy Beggars. Edited by Arthur F. Kinney]. *The Elizabethan Review*. <http://www.jmucci.com/ER/reviews/rogues.htm>
- National Assistance Act. (1948). <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/Geo6/11-12/29/enacted>
- New World Encyclopedia. (2021). *Poor Law*. www.newworldencyclopedia.org/entry/Poor_Law

- Nicholls, Sir G. (1854) *A history of the English poor law: Vol-I*. London: John Murray.
<https://books.google.com/books?id=90lQAAAACAAJ&printsec=frontcover#v=>
- Nicholls, Sir G. (1898) *A history of the English poor law: Vol-II*. London: P.S. King & son.
<https://play.google.com/books/reader?id=GglJAQAAMAAJ&pg=GBS.PR2>
- No artificer, labourer, or fervant, fhall play at any unlawful game, but in Chriftnas-CAP 2. (1494). in Great Britain & Pickering, D. (1763a). *The statutes at large, Vol-IV*.
- No fervant fhall depart from one hundred to another-CAP 3. (1388). in Great Britain & Pickering, D. (1762a). *The statutes at large, Vol-II*. Cambridge: J. Bentham.
- No shoemaker fhall occupy the myftery of currier, nor currier occupy the myftery of fhoemaker-CAP 19. (1503). in Great Britain & Pickering, D. (1763a). *The statutes at large, Vol-IV*.
- No Man fhall put his Son or his Daughter to be an Apprentice, unles he have Twenty Shillings in Land or Rent-CAP 17. (1405). in Great Britain & Pickering, D. (1762a).
- No Perfon fhall give any Thing to a Beggar, that is able to labour-CAP 7. (1349). in Great Britain & Pickering, D. (1762a). *The statutes at large, Vol-II*. Cambridge: J. Bentham.
- No Shoemaker fhall be a Tanner, nor Tanner a Shoemaker-CAP 12. (1389). in Great Britain & Pickering, D. (1762a). *The statutes at large, Vol-II*. Cambridge: J. Bentham.
- Nolan, Michael (1805) *A treatise of the laws for the relief and settlement the poor, Vol-I*. London: Strahan. <https://play.google.com/books/reader?id=dFUdAQAAMAAJ&hl>
- None fhall hunt but they which have sufficient living-CAP 13. (1389). in Great Britain & Pickering, D. (1762a). *The statutes at large, Vol-II*. Cambridge: J. Bentham.
- Nutt, E. & Gosling, R. (1718). *The Laws Concerning the Poor*. 4th Edition. London: Savoy.
<https://play.google.com/books/reader?id=ng9XAAAACAAJ&hl=en&pg=GBS.PA4>
- Patton, M. Q. (2002). *Qualitative research and evaluation methods*. 3rd edition. Thousand Oaks, CA: Sage. <https://www.scribd.com/document/354968344/Qualitative-research>
- Plucknett, T.F.T. (2010). *A Concise History of the Common Law*. Indianapolis: Liberty Fund.
<https://oll.libertyfund.org/title/plucknett-a-concise-history-of-the-common-law>
- Polanyi, K. (2001). *The Great Transformation: The Polit.and Econ. Origins of Our Time*. Boston: Beacon. https://inctpped.ie.ufrj.br/spiderweb/pdf_4/Great_Transformation.pdf
- Poos, L. (1983). The Social Context of Statute of Labourers Enforcement. *Law and History Review*, 1(1), 27-52. <https://www.jstor.org/stable/744001?read-now=1&refreqid=>
- Putnam, B.H. (1908) *The Enforcement of the Statutes of Labourers During the First Decade After the Black Death, 1349-1359*: London: P.S. King & Son.
<https://socialsciences.mcmaster.ca/~econ/ugcm/3ll3/putnam/StatutesLabourers.pdf>
- Quigley, W. P. (1997). Five Hundred Years of English Poor Laws, 1349-1834. *Akron Law Review*, 30(1). <https://www.uakron.edu/dotAsset/726694.pdf>
- Rheinauer, D. (1995). 'Poor Law' philosophy still alive after 400 years. *The morning call*.
<https://www.mcall.com/news/mc-xpm-1995-01-04-3027705-story.html>
- Rickards, G.T. (1863). *The Statutes of the United Kingdom of Great Britain and Ireland: 26 & 27 Victoria, 1863*. London: George E. Eyre & William Spottiswoode.
<https://archive.org/stream/statutesunitedk37britgoog#page/n4/mode/1up>
- Rubin, M. (2005). *The hollow crown: A history of Britain in the late Middle Ages*. NY: Penguin Books. https://www.google.com/books/edition/The_Hollow_Crown/Wex3ha-L9kwC?hl

- Ruiz, J. (2009). Sociological discourse analysis. *Forum Qualitative Social Research*, 10, 26. <https://www.qualitative-research.net/index.php/fqs/article/view/1298/2883>
- Sayre, F.B. (1923). *A Selection of Cases and Other Authorities on Labor Law*. Cambridge: Harvard Un. Press. https://play.google.com/books/reader?id=kic_AAAAIAAJ&hl&pg
- Senior, N.W. (1868). *Journals, conversations and essays relating to Ireland I-I*. London: Longman. <https://play.google.com/books/reader?id=wn7VAAAAMAAJ&hl=en&pg>
- Senior, N. W. & Chadwick, S. E. (1834). *Poor Law Commissioners' report of 1834*. <https://play.google.com/books/reader?id=1085AQAAMAAJ&hl=en&pg=GBS.PP4>
- Slack, P. (1974). Vagrants and Vagrancy in England, 1598-1664. *The Economic History Review*, 27(3), 360-379. <https://www.jstor.org/stable/2593379?read-now=1&refreqid=excelsior>
- Spicker, P. (2021). British Social Policy 1601-1948. *An introduction to Social Policy*. <http://spicker.uk/social-policy/history.htm>.
- Sumbler, J. P. (2016). *Child poverty in Victorian Shropshire: Children and the Shropshire Poor Law Unions 1834-1870*. Ph.D. Dissertation: Keele University: <https://eprints.keele.ac.uk/2486/1/SumblerPhD2016.pdf>
- Swanson, H. C. (1980). *Craftsmen and industry in late medieval York*. Ph.D. dissertation: University of York. <https://etheses.whiterose.ac.uk/10850/1/290456.pdf>
- Şenocak, H. (2005). *Korunmaya muhtaç çocuklar: İstanbul yetiştirme yurtları üzerine bir alan araştırması*. Doktora tezi. İstanbul: İstanbul Üniv. <http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ekos/TEZ/41168.pdf>
- Taking the King's Hawks, hunting in his Parks in the Night, or ftealing Fifh out of any River & c. made Felony-CAP 12. (1539). in Great Britain & Pickering, D. (1763a)
- The Act for the Relief of the Poor. (1597). in Great Britain & Pickering, D. (1763d). *The statutes at large, Vol-VII*. Cambridge: J. Bentham.
- The Ordinance of Labourers. (1349). <https://sourcebooks.fordham.edu/seth/ordinance-labourers.asp>
- The Statute of Labourers. (1351). <http://www.umsl.edu/~gradyf/medieval/statute.htm>
- Townsend, J. (1786). *A Dissertation on the Poor Laws*. <https://socialsciences.mcmaster.ca/econ/ugcm/3ll3/townsend/poorlaw.html>
- Trattner, W. I. (1999). *From poor law to welfare state: A history of social welfare in America*. New York: Free Press. <https://www.scribd.com/read/224277225/From-Poor-Law-to>
- Turner, C. J. R. (1887). *A history of vagrants and vagrancy and beggars and begging*. London : Chapman and Hall. <https://play.google.com/books/reader?id=zu0JAAAIAAJ&hl>
- Wattenberg, E. (2000). Introduction: Historical Highlights. E. Wattenberg içinde, *A Social Justice Framework For Child Welfare*. (s. 2-5). <https://casw.umn.edu/wp-content/uploads/2014/07/SocialJusticeProceedings.pdf>
- Webb, S. & Webb, B. (1927). *English Poor Law History-Part I: The old poor law. English Local Government Vol-7*. Frank Cass and Co. Ltd. <http://pombo.free.fr/webb1927.pdf>
- White, I. (2011). *The Black Death, Economic and Social Change and the Great Rising of 1381*. Thesis: Birkbeck. <https://www.medievalists.net/wp-content/uploads/2013/12/white.pdf>
- Whofoever ferveth in Huſbandry until Twelve Years old, fhall fo continue-CAP 5. (1388). in Great Britain & Pickering, D. (1762a). *The statutes at large, Vol-II*.

- Woodbridge, L. (2001). *Vagrancy, Homelessness, and English Renaissance Literature*. Urbana. https://books.google.com/books?id=f9_a4d0j9DQC&printsec=frontcover&source=gb
- Yaman, K. (2007). *Yoksulluk hukuku: modernleşme sürecinde İngiltere-Osmanlı İmparatorluğu karşılaştırma*. Yüksek Lis: İst. Bilgi Ün. <https://core.ac.uk/download/pdf/51099975.pdf>
- Yerli, K. (2020). The Elizabethan Poor Law of 1601 as a Result of Socio-Political and Economic Conditions of the Sixteenth Century England. *Turkish Journal of Applied Social Work*. 3(1): 88-99. <https://www.researchgate.net/publication/342927137>
- Zug, M. (2016). The Mail-Order Brides of Jamestown, Virginia. *The Atlantic*. <https://www.theatlantic.com/business/archive/2016/08/the-mail-order-brides-of>
- 1 Edward-VI c.3. (1547). in Great Britain & Pickering, D. (1763b). *The statutes at large, Vol-V*.
- 4 Henry-V c.4. (1416). Great Britain & Pickering, D. (1762b). *The statutes at large, Vol-III*.
- 4 Henry-VI c.3. (1425). Great Britain & Pickering, D. (1762b). *The statutes at large, Vol-III*.
- 4 Henry-IV c.12. (1402). Great Britain & Pickering, D. (1762a). *The statutes at large, Vol-II*.
- 4 Henry-IV c.14. (1402) Great Britain & Pickering, D. (1762a). *The statutes at large, Vol-II*.
- 4 Henry-IV c.35. (1402). Great Britain & Pickering, D. (1762a). *The statutes at large, Vol-II*.
- 6 Henry-VI c.3. (1427). Great Britain & Pickering, D. (1762b). *The statutes at large, Vol-III*.
- 7 Henry-IV c.17. (1405). Great Britain & Pickering, D. (1762a). *The statutes at large, Vol-II*.
- 9 Henry-III c.11. (1225). in Great Britain & Ruffhead, O. (1763) *The statutes at large: Vol-I*.
- 11 Henry-VII c.2. (1494). Great Britain & Pickering, D. (1763a). *The statutes at large, Vol-IV*.
- 11 Henry-VII c.12. (1494). Great Britain & Pickering, D. (1763a). *The statutes at large, Vol-IV*.
- 11 Henry-VII c.17. (1494). Great Britain & Pickering, D. (1763a). *The statutes at large, Vol-IV*.
- 12 Richard-II c.5. (1388). Great Britain & Pickering, D. (1762a). *The statutes at large, Vol-II*.
- 12 Richard-II c.9. (1388). Great Britain & Pickering, D. (1762a). *The statutes at large, Vol-II*.
- 14 Elizabeth-I c.5. (1572). in Great Britain & Pickering, D. (1763c). *The stat. at large, Vol-VI*.
- 15 Richard-II c.6. (1391). Great Britain & Pickering, D. (1762a). *The statutes at large, Vol-II*.
- 23 Henry-VI c.13. (1444). Great Britain & Pickering, D. (1762b). *The statutes at large, Vol-III*.
- 23 Edward-III c.1. (1349). Great Britain & Pickering, D. (1762a). *The statutes at large, Vol-II*.
- 25 Edward-III c.2. (1351). Great Britain & Pickering, D. (1762a). *The statutes at large, Vol-II*.
- 34 Edward-III c.9. (1360). Great Britain & Pickering, D. (1762a). *The statutes at large, Vol-II*.
- 34 Edward-III c.10. (1360). Great Britain & Pickering, D. (1762a). *The statutes at large, Vol-II*.

Research Article

İngiliz Yoksul Yasalarına Giriş: 1349-1531 Dönemi: Bir Çocuk Esirgeme Perspektifi

Introduction To English Poor Laws: 1349-1531 Period A Child Welfare Perspective

<p>Kadir GÜNDÜZ Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Rehberlik ve Psikolojik Danışma Bilim Dalı Doktora Öğrencisi, kadir.gunduz@gmail.com https://orcid.org/0000-0002-4571-896X</p>	<p>İbrahim KISAÇ Prof. Dr., Pamukkale Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi Psikoloji Bölümü, Sosyal Psikoloji Anabilim Dalı, ikisac@pau.edu.tr https://orcid.org/0000-0003-4261-1769</p>
---	--

Extensive Summary

The purpose of this study is to understand the societal and socio-cultural background of the English Poor Laws, the surrounding circumstances at the times of the legislations, and the philosophies that guide the responses to those circumstances. Furthermore, the study examines the laws and emerging practices with a critical child welfare lens, thus making it a first in Turkish literature. In this study, document analysis and purposeful sampling have been employed. The data and findings have been narrated and interpreted via context and discourse analyses. The history of the English Poor Laws starting in 1349 lasts 600 years till the National Assistance Act of 1948 which has abolished the Poor Law system. The first poor law of 1349 Statute of Labourers has come as a response to the socio-economic crisis caused by the rapid demographic decline after the black death, the first bubonic plague pandemic in 1348. The English Poor Laws are essentially about labor, employment, wages, and travel restrictions. They are called ‘poor laws’ because they are legislated against the poor both adults and children. Specifically targeting and victimizing poor, the laws restrict their wages, movements, clothing, food, drink, and the vocational education of their children. The most victimized section of the society by the poor laws is poor children. In the culture and language of the laws, poor are declared irresponsible, beggar, irregular, escapee, vagrant, idle vagabond, and enemy of the public. All poor laws humiliate and condemn the poor and punish them severely. Those who leave their villages and caught elsewhere are imprisoned three days only with bread and water and the following offense require that they be branded with hot iron the letter ‘F’ on their foreheads. The laws do not help the poor with dignity, on the contrary, prohibit the help. The poor laws dictate what poor should eat and wear or otherwise. When help is available, it is administered based on the minimum, and by socially degrading and humiliating recipient poor. The English Poor Laws could be divided into three phases. The first period covers the period of 1349-1531 in which all the laws pose enmity, hostility and even hate against poor and children. The best help available during the first phase is that poor is granted permission to beg legally. In this period and the following periods as well, children are forbidden to be trained for any profession other than husbandry before the age of 12 and prohibited from leaving the village afterward. In summary, children are sentenced both to stay in the village and

as poor. The legislation of this period amounts to anti poor and child-hating laws. The 1531-36 legislations start the second phase introducing a notion that helping poor is a public responsibility. The old, the handicapped and the sick are to be helped without issuing begging licenses. However, the responsibility of helping poor is firmly placed on the localities with no clear mechanism of delivery and funding. On the other hand, the second period still maintains the humiliating and oppressive attitude and increases punitive measures towards poor with more violent practices such as public whipping on the bare back with lashes, cropping the ears, enslavement, and capital punishment of putting one to death. Helping the poor at person-to-person level is still prohibited. Children between the ages of 6 and 14 (against the parents will) are to be placed with foster families until the age of 20 as apprentices to learn a profession. The famous Elizabeth Poor laws of 1597 and 1601 are in this period. These laws have the legislative language of helping poor as a social responsibility but the punishment and begging of poor is indispensable. Among the practices of Elizabeth Poor Law of 1601 is that starting from five-six years old ones, children are removed from their families, leased to businesses including mines to work so that the public expenses made for their grandparents and parents are covered. Another practice is to send illegally or sentence some poor people along with some criminals to the new world, today's USA, as indentured servants basically with no pay. While the aid to poor was carried out as a limited responsibility of the local administrations, it is performed by denying poor socially, and with no compromise from the repressive and condemning regulations. The Victorian Poor Law of 1834 marks the end of the second and the beginning of the third period which has emerged in the name of a reform. However, its practices are not less than the previous ones. Poverty is a crime, it is equated with laziness, and aid is made by humiliation. The most important feature of the period is that poor children form 50% of the infamous workhouses. Another infamous practice of this period is that close to 150 thousand children are sent overseas in the name of child protection. The National Assistance Act in 1948 marks not only the end of the third period but also abolishes the six hundred years old Poor Law System. It is suggested that post-1531 poor laws are studied with critical lenses too.